

Hospodaření rozpočtů územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2012

Vývoj ekonomiky se odráží i ve výsledcích hospodaření územních rozpočtů, a to prostřednictvím sdílených daňových příjmů, které tvoří významný zdroj jejich rozpočtů. V loňském roce došlo také k některým změnám vyplývajícím z legislativních úprav. Z hlediska územních rozpočtů se jedná zejména o realizaci reformních kroků v sociální oblasti, změny v daňové oblasti a v oblasti zdanění hazardu. Stejně jako v předchozím roce se v hospodaření územních rozpočtů promítla úsporná opatření zapracovaná ve státním rozpočtu.

Vývoj sdílených daňových příjmů určených krajům a obcím zaostal částečně za předpoklady rozpočtu, důvodem bylo nižší plnění inkasa daně z přidané hodnoty, která pro územní rozpočty představuje objemově nejvýznamnější daňový příjem.

V souvislosti s novelizací některých sociálních zákonů (Sociální reforma I.) došlo počínaje rokem 2012 ke změnám kompetencí v sociální oblasti, které spočívají v převodu výkonu státní správy v oblasti nepojistných sociálních dávek z obcí s rozšířenou působností na úřady práce. Dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky zdravotně postiženým a příspěvek na péči nebyly od roku 2012 z hlediska rozpočtové skladby již transferem do územních rozpočtů, ale staly se sociálními dávkami vyplácenými úřadem práce. Skutečnost, že obce přestaly zprostředkovávat výplatu sociálních dávek, znamenala výrazné snížení objemu neinvestičních transferů ze státního rozpočtu určených obcím (zhruba o dvě třetiny). Převod působností v sociální oblasti z obcí na resort Ministerstva práce a sociálních věcí se dále projevil ve snížení objemu příspěvku na výkon státní správy pro obce s rozšířenou působností a také zrušením dosavadní dotace pro obce s rozšířenou působností „Navýšení příspěvku na výkon státní správy v oblasti sociálních služeb pro obce s rozšířenou působností a hl. m. Prahu“ v kapitole Všeobecná pokladní správa. Výše uvedené změny znamenaly snížení objemu transferů ze státního rozpočtu určených obcím a tedy i jejich celkových příjmů, na výdajové straně pak souvztažné snížení objemu běžných i celkových výdajů.

Z hlediska změn v daňové oblasti se územních rozpočtů dotkla novela zákona o dani z přidané hodnoty provedená zákonem č. 370/2011 Sb., která s účinností od 1.1.2012 zvýšila sníženou sazbu této daně z 10 % na 14 %. V souvislosti s touto změnou došlo i ke změně parametrů rozpočtového určení daní - pro státní rozpočet bylo určeno 71,78 % celostátního výnosu, pro obce 19,93 % (snížení podílu o 1,47 p.b. proti stavu v roce 2011) a pro kraje 8,29 % (snížení podílu o 0,63 p.b. proti stavu v roce 2011) tak, aby dopad na obce a kraje byl příjmově neutrální.

Zvýšení snížené sazby daně z přidané hodnoty se současně promítlo i na výdajové straně rozpočtů obcí, dobrovolných svazků obcí, krajů a regionálních rad regionů soudržnosti. Dopady na jednotlivé rozpočty se liší především podle rozsahu a struktury zajišťovaných služeb a činností. Změna výše snížené sazby se týká například výdajů na zajištění dopravní obslužnosti, oprav bytového fondu, svozu odpadů, dodávek vody, tepla apod.

Další změna, která se dotkla výhradně rozpočtů obcí, je změna v oblasti daně z nemovitostí. V loňském roce nabyla účinnosti novela zákona o dani z nemovitostí, kterou se novým předmětem daně z pozemků se speciální sazbou daně staly zpevněné plochy pozemků, které jsou užívány k podnikatelské činnosti či v souvislosti s ní. Změna vytvořila předpoklady pro vyšší inkaso příjmů z této daně pro obce, na jejichž území se nachází např. rozsáhlé skladové prostory.

Příjmem rozpočtu obcí se v loňském roce nově stala část odvodu z loterií a jiných podobných her, a to v souvislosti s novelou zákona o loteriích, která zásadním způsobem změnila

odvodové povinnosti provozovatelů loterií a jiných podobných her. Dosavadní právní úprava zahrnující odvod na veřejně prospěšný účel byla nahrazena odvodem z loterií a jiných podobných her, a současně stanovila obce jako příjemce části výnosů odvodu z loterií. Odvod je tvořen dvěma dílčími odvody, kterými jsou odvod z loterií a odvod z výherních hracích přístrojů a jiných technických herních zařízení.

Úsporná opatření uplatněná ve státním rozpočtu na rok 2012 se dotkla také objemů dotací pro obce a kraje, které jsou rozpočtovány v různých kapitolách státního rozpočtu. V kapitole Všeobecná pokladní správa byly v případě finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí a k rozpočtu hl. m. Prahy (přílohy č. 5, 6 a 7 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2012) do objemů příslušných dotačních titulů promítnuty pouze vlivy vyplývající ze změny počtu obyvatel, počtu žáků, lůžkových kapacit apod. (výše dotací a příspěvků nebyla již třetím rokem valorizována), zohledněno bylo také krácení prostředků v souvislosti se sociální reformou. Současně bylo v objemu příspěvku na výkon státní správy pro obce i pro kraje zachováno krácení provedené v příspěvku na rok 2011, kdy z důvodu potřeby dosažení úspor schválených usnesením vlády č. 563/2010 byl objem příspěvku na výkon státní správy snížen zhruba o 1,9 mld. Kč (pro kraje o 0,1 mld. Kč a pro obce o 1,8 mld. Kč).

Rovněž v části tzv. ostatních dotací poskytovaných územním rozpočtům z kapitoly Všeobecná pokladní správa, zahrnutých v ukazateli „Další prostředky pro územní samosprávné celky“, byla ve státním rozpočtu zohledněna úsporná opatření. Výše dotací určených pro rozpočty obcí na položce „Dotace na činnosti vykonávané obcemi s rozšířenou působností v oblasti sociálně právní ochrany dětí“ nebyla pro rok 2012 valorizována.

Úsporná opatření byla promítnuta i v části investičních dotací rozpočtovanych v kapitole Všeobecná pokladní správa, ukazatel „Výdaje vedené v informačním systému programového financování EDS/SMVS celkem.“ Nižší úroveň výdajů na tyto programy ve srovnání s předcházejícími lety pokračovala úsporná opatření nastavená z důvodu ekonomické situace již ve státním rozpočtu na rok 2010.

Pokud jde o strukturu transferů poskytovaných územně samosprávným celkům z ostatních kapitol státního rozpočtu, došlo v roce 2012 k posílení významu kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jako kapitoly, z níž je do území převáděn největší objem dotací. V případě rozpočtů krajů je postavení této kapitoly dlouhodobě nejvýznamnější, rozhodující objem dotací tvoří neinvestiční dotace na přímé náklady pro školy a školská zařízení zřizovaná kraji, obcemi a soukromými zřizovateli. V případě rozpočtů obcí byl dosud největší objem neinvestičních dotací převáděn z kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí. V souvislosti s realizací sociální reformy však ztratila tato kapitola prvenství a stejně jako v případě krajů se kapitolou s největším objemem dotací stala kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (jedná se především o dotace na přímé náklady na vzdělávání poskytované hl. m. Praze). Z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy je do území převáděno zhruba 90 % celkového objemu neinvestičních transferů ze státního rozpočtu. Pokud jde o celkový objem transferů ze státního rozpočtu, tj. včetně investičních transferů, je to zhruba 80 %.

Ve státním rozpočtu na rok 2012 bylo předpokládáno, že trend deficitního hospodaření územních rozpočtů jako celku bude pokračovat i v roce 2012. Celkový schodek za územní rozpočty byl predikován ve výši 3,9 mld. Kč. Záporný výsledek hospodaření byl předpokládán v případě obcí (6,1 mld. Kč) a dobrovolných svazků obcí (0,2 mld. Kč), naopak s přebytkem bylo počítáno u krajů (2,2 mld. Kč) a regionálních rad regionů soudržnosti (0,2 mld. Kč).

Následující hodnocení plnění příjmů a výdajů krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti za rok 2012 je provedeno samostatně k rozpočtu po všech změnách, tj. k tzv. konečnému rozpočtu (dále jen k rozpočtu), který vedle změn souvisejících s provedenými rozpočtovými opatřeními zahrnuje také změny vyplývající z promítnutí nároků z nespotřebovaných výdajů organizačních složek státu.

V loňském roce došlo k několika změnám v metodice zařazení některých příjmů a výdajů do jednotlivých položek rozpočtové skladby, případně i ke vzniku nových položek (v souvislosti se dvěma posledními novelami vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě). Tyto změny částečně ovlivňují možnost přímého meziročního srovnání vykázaných hodnot a v následujícím textu budou komentovány.

1. Celkové výsledky hospodaření krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti

Celkový objem příjmů (po konsolidaci) krajů, obcí, dobrovolných svazků obcí (dále jen „DSO“) a regionálních rad regionů soudržnosti (dále jen regionální rady) dosáhl **378,8 mld. Kč**, což představuje plnění předpokladů rozpočtu 93,8 %.

Ve srovnání s předchozím rokem byly celkové příjmy nižší o 25,3 mld. Kč. Meziroční srovnání dosažených výsledků je ovlivněno metodickou změnou v rozpočtování některých neinvestičních transferů ze státního rozpočtu (od roku 2012 obce již nezprostředkovávají výplatu nepojistných sociálních dávek, prostředky na tyto dávky přestaly být z hlediska rozpočtové skladby transferem do územních rozpočtů). Ta zkresluje srovnání objemu dosažených transferů a tím také celkových příjmů územních rozpočtů a promítá se rovněž i na jejich výdajové straně. Přímé meziroční srovnání dosažených výsledků je proto možné provést pouze v části tzv. vlastních příjmů územních rozpočtů, které tvoří příjmy daňové, nedaňové a kapitálové.

Vlastní příjmy územních rozpočtů dosáhly 234,0 mld. Kč, ve srovnání s rokem předchozím byly vyšší o 4,2 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu 98,0 %). Růst byl vykázan ve všech složkách vlastních příjmů, výše předpokládaná rozpočtem však byla dosažena pouze v části nedaňových příjmů, vývoj daňových a kapitálových příjmů zaostal za předpoklady rozpočtu.

Daňové příjmy dosáhly 191,0 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 3,8 mld. Kč (plnění rozpočtu 97,9 %). Nedaňové příjmy činily 33,4 mld. Kč, což bylo o 0,1 mld. Kč více nežli v roce předchozím (plnění rozpočtu 100,3 %). Kapitálové příjmy byly zaúčtovány ve výši 9,5 mld. Kč (nárůst o 0,2 mld. Kč, plnění rozpočtu 92,4 %).

Celkový objem přijatých transferů dosáhl výše 144,9 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem to bylo o 29,4 mld. Kč méně (zde se promítá již zmíněná změna rozpočtování nepojistných sociálních dávek). Výši transferů přijatých územními rozpočty částečně ovlivnila i úsporná opatření zapracovaná ve státním rozpočtu ve vztahu k rozpočtům krajů a obcí, a také nižší úroveň čerpání prostředků ze státního rozpočtu na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z rozpočtu Evropské unie, na úrovni regionálních rad.

Struktura hlavních zdrojů financování jednotlivých částí územních rozpočtů zůstává dlouhodobě stabilní. Hlavním zdrojem financování krajů jsou transfery ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů regionálních rad, objem přijatých transferů (včetně převodů z vlastních fondů) představoval v loňském roce 63,1 % celkových příjmů krajských rozpočtů. U obcí jsou hlavním zdrojem financování daňové příjmy, které se na celkových příjmech podílely ve výši 59,0 %, podíl přijatých transferů činil 25,3 %. Financování činnosti DSO je zajišťováno především transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů, které tvořily 80,8 % jejich celkových příjmů. Příjmovou stranu rozpočtů regionálních rad tvoří transfery

ze státního rozpočtu určené především na předfinancování výdajů u projektů realizovaných v rámci jednotlivých regionálních operačních programů (ve sledovaném roce 96,2 % celkových příjmů) a částečně i transfery z rozpočtů příslušných krajů (2,4 % celkových příjmů).

Tabulka č. 1: Bilance příjmů a výdajů územn. rozpočtů k 31.12.2012 po konsolidaci¹ (v mil. Kč)

	Územní rozpočty celkem				Stupně územních rozpočtů skutečnost k 31.12.2012		
	skutečnost k 31.12.2011	rozpočet 2012 po všech změnách	skutečnost k 31.12.2012	% plnění rozpočtu	obce a DSO	kraje	RRRS
Příjmy celkem	404 104,0	403 756,1	378 849,5	93,8	246 638,0	136 595,0	14 129,8
z toho:							
Daňové příjmy	187 160,6	195 050,0	191 008,8	97,9	145 534,5	45 474,3	.
Nedaňové příjmy	33 290,0	33 340,0	33 456,1	100,3	29 528,2	4 471,0	198,6
Kapitálové příjmy	9 348,7	10 270,0	9 490,4	92,4	9 073,6	416,4	0,4
Přijaté transfery	174 265,9	165 096,1	144 878,6	87,8	62 501,7	86 233,3	13 930,8
Výdaje celkem	406 804,7	407 601,3	377 322,3	92,6	240 492,3	140 808,2	14 434,2
Z toho:							
Běžné výdaje	309 088,0	294 386,7	285 582,7	97,0	168 344,5	122 227,1	1 200,9
Kapitálové výdaje	97 716,7	113 214,6	91 739,6	81,0	72 147,8	18 581,1	13 233,3
Saldo příjmů a výdajů	-2 700,7	-3 845,2	1 527,2		6 145,7	-4 213,2	-304,4

Celkové výdaje územních rozpočtů činily **377,3 mld. Kč** (plnění rozpočtu 92,6 %). Proti předchozímu roku byly výdaje nižší o 29,5 mld. Kč, k poklesu došlo v části běžných výdajů (o 23,5 mld. Kč), kde se promítla zejména změna kompetencí v sociální oblasti, i v části kapitálových výdajů (o 6,0 mld. Kč). Tendence meziročního poklesu investičních aktivit na úrovni územních rozpočtů se projevuje již třetím rokem (v roce 2009 činil objem kapitálových výdajů 116,9 mld. Kč, v roce 2010 to bylo 112,3 mld. Kč a v roce 2011 se dále snížil na 97,7 mld. Kč).

Hospodaření územních rozpočtů celkem skončilo **s přebytkem 1,5 mld. Kč**, což znamená příznivější výsledek ve srovnání s předpoklady rozpočtu. Kladný výsledek hospodaření byl dosažen pouze na úrovni rozpočtů obcí a DSO, činil 6,1 mld. Kč (obce vykázaly přebytek 6,0 mld. Kč a DSO 0,1 mld. Kč). Kraje ukončily své hospodaření se schodkem 4,2 mld. Kč a regionální rady se schodkem 0,3 mld. Kč.

Stav finančních prostředků na bankovních účtech² rozpočtového hospodaření krajů, obcí a DSO (bez příspěvkových organizací) dosáhl ke konci sledovaného roku celkové výše **83,8 mld. Kč**, což znamená meziroční nárůst o 12,4 mld. Kč. Z hlediska rozpočtů krajů a obcí byl vývoj odlišný. Zatímco na účtech obcí a DSO došlo k poměrně výraznému meziročnímu nárůstu finančních prostředků na bankovních účtech, celkem o 14,3 mld. Kč, v případě krajů

¹ Z důvodu konsolidace, jejímž smyslem je očistit údaje o rozpočtu nebo skutečnosti peněžních operací o interní přesuny peněžních prostředků uvnitř jednotky nebo mezi jednotkami na úrovni sumářů, za které se operace sledují, je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní, tj. obcí a DSO, krajů a regionálních rad. Příjmové, výdajové a finanční operace, které jsou předmětem konsolidace spolu s uvedením úrovně, na které se konsolidace provádí, stanovuje vyhláška č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávných celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti, ve znění pozdějších předpisů.

² Termínované vklady krátkodobé a dlouhodobé, základní běžný účet ÚSC, běžné účty fondů ÚSC.

se stav finančních prostředků ve srovnání s předchozím rokem o 1,9 mld. Kč snížil (uspořené prostředky z minulých let umožnily zčásti krýt schodek rozpočtového hospodaření krajů).

Tabulka č. 2: Stav finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtů ÚSC a DSO bez příspěvkových organizací ke dni 31.12. (v mld. Kč)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ÚSC celkem	31,0	34,7	41,0	46,2	57,6	61,9	71,6	89,0	67,8	70,6	71,4	83,8
z toho:												
Kraje	0,1	1,9	3,4	4,3	6,0	7,5	11,2	13,9	11,2	12,3	14,3	12,4
obce a DSO	30,9	32,8	37,6	41,9	51,6	54,4	60,4	75,1	56,6	58,3	57,1	71,4

2. Příjmy a výdaje krajů

Celkové příjmy krajů činily 136,6 mld. Kč a ve srovnání s předchozím rokem byly vyšší o 0,2 mld. Kč. Plnění předpokladů rozpočtu činilo 95,7 %, rozpočtovaná výše nebyla dosažena v žádné ze základních částí příjmů.

Vlastní příjmy krajů, tvořené daňovými, nedaňovými a kapitálovými příjmy, dosáhly v souhrnu 50,4 mld. Kč (meziroční pokles o 0,2 mld. Kč). V rámci vlastních příjmů byl zaznamenán mírný růst pouze u daňových příjmů (o 0,2 mld. Kč). Nedaňové příjmy se meziročně snížily o 0,3 mld. Kč a kapitálové příjmy o 0,1 mld. Kč.

Objem transferů, které jsou rozhodujícím zdrojem financování rozpočtů krajů, dosáhl 86,2 mld. Kč. Proti předchozímu roku to znamená nárůst o 0,4 mld. Kč. Zvýšení celkového objemu přijatých transferů znamenalo současně mírné zvýšení podílu transferů na celkových příjmech krajů ze 62,9 % vykázaných v roce 2011 na 63,1 %.

Daňové příjmy krajů činily celkem 45,5 mld. Kč, což představuje plnění rozpočtu 96,1 %. Z hlediska jednotlivých složek sdílených daní, které podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní tvoří daňové příjmy krajů, byl nárůst příjmů vykázan u daně z příjmů právnických osob a daně z příjmů fyzických osob, zároveň byly v těchto částech daňových příjmů naplněny, resp. překročeny předpoklady rozpočtu.

Vývoj daňových příjmů krajů v posledních třech letech dosud neumožnil vyrovnat propad daňových příjmů z roku 2009 (meziroční růst v roce 2010 činil 1,3 mld. Kč, v roce 2011 a 2012 činil nárůst 0,2 mld. Kč). Dosažený objem daňových příjmů proto zůstává pod úrovní, která byla dosažena v roce 2008, kdy daňové příjmy krajů činily 49,8 mld. Kč.

Výnos **daně z příjmů fyzických osob** činil 11,6 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem byl vyšší o 0,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 101,2 %). Nárůst byl vykázan u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, jejíž výše dosáhla 10,3 mld. Kč (zvýšení o 0,2 mld. Kč), a u daně z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů, která byla zaúčtována ve výši 1,1 mld. Kč (zvýšení o 0,1 mld. Kč). Výnos daně ze samostatné výdělečné činnosti dosáhl 0,2 mld. Kč, stejně jako v předchozích dvou letech byl v této části daně vykázan meziroční pokles.

Tabulka č. 3: Bilance příjmů a výdajů krajů (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2011	rozpočet 2012		skutečnost k 31.12.2012	% plnění rozp.	Index 2012/ 2011
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	45 259,2	47 300,0	47 300,0	45 474,3	96,1	100,5
z toho:						
Daně z příjmů fyzických osob	11 300,2	11 500,0	11 500,0	11 635,3	101,2	103,0
Daně z příjmů právnických osob	10 221,6	11 000,0	11 000,0	11 318,1	102,9	110,7
Daň z přidané hodnoty	23 708,2	24 800,0	24 800,0	22 490,6	90,7	94,9
Daně a poplatky z vybr. činností	29,2	.	.	30,3	.	103,8
II. Nedaňové příjmy	4 780,5	4 880,0	4 880,0	4 471,0	91,6	93,5
III. Kapitálové příjmy	512,2	570,0	570,0	416,4	73,1	81,3
Vlastní příjmy	50 551,9	52 750,0	52 750,0	50 361,7	95,5	99,6
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	85 841,0	89 040,8	89 932,3	86 233,3	95,9	100,5
Příjmy celkem (po konsolidaci)	136 392,9	141 790,8	142 682,3	136 595,0	95,7	100,1
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	119 559,4	122 692,3	121 758,3	122 227,1	100,4	102,2
II. Kapitálové výdaje	18 329,4	16 864,7	18 690,2	18 581,1	99,4	101,4
Výdaje celkem (po konsolidaci)	137 888,8	139 557,0	140 448,5	140 808,2	100,3	102,1
Saldo příjmů a výdajů (po konsol.)	-1 495,9	2 233,8	2 233,8	-4 213,2	.	.

Daň z příjmů právnických osob byla zaúčtována ve výši 11,3 mld. Kč, proti předchozímu roku výnos daně vzrostl o 1,1 mld. Kč, což znamenalo i vyšší plnění předpokladů rozpočtu (102,9 %).

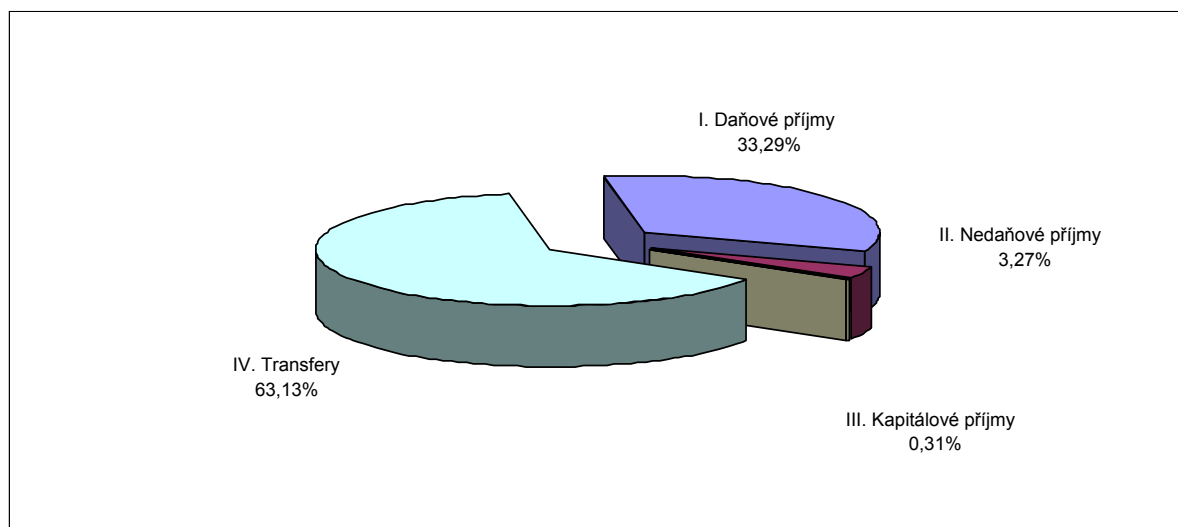
Výnos **daně z přidané hodnoty**, která tvoří nejdůležitější součást sdílených daňových příjmů krajů, dosáhl ve sledovaném období 22,5 mld. Kč, což znamená pokles proti předchozímu roku o 1,2 mld. Kč a plnění předpokladů rozpočtu ve výši 90,7 %. Státní rozpočet na rok 2012 počítal se zvýšením celostátního inkasa DPH proti skutečnosti roku 2011 o 15,5 %, dosažený nárůst inkasa DPH byl však podstatně nižší (o 4,1 %). Dopad nepříznivého vývoje inkasa DPH pro veřejné rozpočty byl v případě krajů dále prohlouben v důsledku změny zákona o rozpočtovém určení daní, která znamenala snížení podílu krajů na hrubém výnosu z DPH z 8,92 % na 8,29%.

Daně a poplatky z vybraných činností a služeb tvoří jen velmi malou část celkových daňových příjmů krajů, jejich rozhodující část představují správní poplatky. V loňském roce činil celkový objem těchto příjmů 30,3 mil. Kč (z toho správní poplatky 29,6 mil. Kč).

Nedaňové příjmy krajů dosáhly v souhrnu **4,5 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 0,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 91,6 %). Pokles příjmů byl vykázan především v jejich objemově nejdůležitějších částech, kterými jsou odvody příspěvkových organizací, splátky půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů a ostatní nedaňové příjmy.

Kapitálové příjmy krajů činily 0,4 mld. Kč (plnění rozpočtu 73,1 %). Dosažený objem kapitálových příjmů byl proti předchozímu roku nižší o 0,1 mld. Kč, k poklesu došlo především u příjmů z prodeje hmotného dlouhodobého majetku.

Graf č. 1: Příjmy krajů podle druhového členění rozp. skladby za rok 2012 (po konsolidaci)

Transfery představují objemově nejvýznamnější zdroj financování krajských rozpočtů. Poskytovány jsou ze státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů regionálních rad. Do konsolidovaných přijatých transferů patří podle rozpočtové skladby také některé převody z vlastních fondů.

Ve sledovaném období přijaly kraje do svých rozpočtů transfery v celkové výši **86,2 mld. Kč**, což představuje meziroční zvýšení o 0,4 mld. Kč (plnění rozpočtu 95,9 %). K nárůstu došlo pouze v části investičních transferů (meziročně o 0,7 mld. Kč), objem neinvestičních transferů se naopak meziročně snížil o 0,3 mld. Kč.

Ze státního rozpočtu jsou krajům poskytovány transfery z kapitoly Všeobecná pokladní správa, které zahrnují příspěvek na výkon státní správy v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů (příloha č. 5 k zákonu o státním rozpočtu) a tzv. ostatní dotace z kapitoly Všeobecná pokladní správa. Největší objem transferů je však do rozpočtů krajů převáděn z ostatních kapitol státního rozpočtu.

V rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů přijaly kraje z kapitoly Všeobecná pokladní správa příspěvek na výkon státní správy v přenesené působnosti v celkové výši 1,0 mld. Kč. V konstrukci příspěvku na výkon státní správy nedošlo k zásadním změnám, stanovený objem příspěvku pro rok 2012 reflektoval krácení provedené v roce 2011 a dále reagoval na novelizaci zákonů v sociální oblasti, a to snížením objemu v úhrnu o 38,7 mil. Kč. Příspěvek na výkon státní správy nebyl stejně jako v předchozích dvou letech valorizován.

V části tzv. ostatních dotací z kapitoly Všeobecná pokladní správa byly krajům převedeny prostředky ve výši 0,2 mld. Kč (v rozpočtu byla na tyto účely stanovena částka 0,3 mld. Kč), rozhodující část z toho tvořily neinvestiční prostředky. Jednalo se především o úhradu výdajů stanovených zvláštními zákony nebo předpisy (dotace určené na náhrady škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, dotace na úhradu nákladů spojených s preventivními opatřeními zabráňujícími vzniku a šíření onemocnění tuberkulózou, dotace na výdaje spojené se společnými volbami do Senátu a zastupitelstev krajů, dotace na likvidaci léčiv). Dále byly poskytnuty dotace na částečné pokrytí nákladů spojených se zajištěním předávání informací pro monitorování a řízení veřejných financí u dotčených vybraných účetních jednotek (zavedení pomocného analytického přehledu). Investiční prostředky z kapitoly Všeobecná pokladní správa byly určeny na výkupy pozemků pod krajskými komunikacemi.

Nejvýznamnější zdroj příjmů krajů představují transfery a půjčky poskytované přímo z rozpočtů kapitol ostatních ústředních orgánů státní správy a ze státních fondů. V průběhu roku 2012 přijaly kraje z rozpočtů ústředních orgánů státní správy (bez kapitol VPS, OSFA a prostředků z Národního fondu) transfery v celkové výši 79,5 mld. Kč, což bylo o 0,2 mld. Kč méně nežli v roce předchozím. Ke snížení objemu transferů došlo v neinvestiční oblasti (o 0,5 mld. Kč), v investiční oblasti byl vykázan mírný nárůst o 0,3 mld. Kč. Ze státních fondů přijaly kraje prostředky ve výši 0,1 mld. Kč (v roce 2011 to bylo 0,5 mld. Kč).

Ve sledovaném období přijaly kraje z kapitoly **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** transfery v celkovém objemu 74,7 mld. Kč, tj. o 0,1 mld. Kč více proti srovnatelnému období předchozího roku. Převážnou část dotací tvořily neinvestiční výdaje směřující především do oblasti přímých nákladů škol (na platy, výdaje na učební pomůcky a školní potřeby, služby apod.). Další prostředky byly použity v rámci programů zaměřených na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání, do oblasti rovných příležitostí dětí a žáků, včetně dětí a žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, dále na program sociální prevence, prevence kriminality apod.

Tabulka č. 4: Přehled o transferech a půjčkách přijatých krajskými úřady ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2012 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády ČR	5,0	5,0		
Ministerstvo zahraničních věcí	0,8	0,8		
Ministerstvo obrany	4,5	4,5		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	1 482,8	1 272,3	210,5	
Ministerstvo vnitra	171,7	118,9	52,8	
Ministerstvo životního prostředí	270,2	101,0	169,2	
Ministerstvo pro místní rozvoj	286,0	45,1	240,9	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	11,3	2,9	8,4	
Ministerstvo dopravy	2 444,1	2 444,1		
Ministerstvo zemědělství	33,0	6,3	26,7	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	74 652,5	74 416,8	235,7	
Ministerstvo kultury	65,5	41,4	24,1	
Ministerstvo zdravotnictví	19,9	19,9		
Národní fond	422,9	262,7	160,2	
Operace státních finančních aktiv	2,5		2,5	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	1 035,7	1 035,7		
VPS - ostatní transfery	161,3	145,1	16,2	
Státní fond životního prostředí	21,1	14,9	6,2	
Státní fond dopravní infrastruktury	76,8	1,4	75,4	
C e l k e m	81 167,6	79 938,8	1 228,8	0,0

Kraje obdržely z kapitoly **Ministerstva dopravy** finanční prostředky v celkovém objemu 2,4 mld. Kč, tj. na úrovni předchozího roku. V rámci neinvestičních transferů směřovaly prostředky na příspěvek na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy.

Z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** získaly kraje finanční prostředky ve výši 1,5 mld. Kč, což znamená mírné snížení proti předchozímu roku (o 0,1 mld. Kč). Prostředky byly použity jednak v rámci operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, který je zaměřen na snížení nezaměstnanosti a zlepšení struktury pracovních míst, dále na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. V investiční oblasti byly realizovány rekonstrukce a stavební úpravy zařízení sociální péče v působnosti krajských úřadů. Další prostředky podpořily služby v oblasti sociální integrace a zaměstnanosti.

Navíc Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytlo přímo příspěvkovým organizacím zřízeným krajem (bez prostřednictví rozpočtu kraje) v rámci dotačního titulu neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách finanční prostředky v celkovém objemu 2,8 mld. Kč (dotace různým zařízením poskytujícím pečovatelské služby, domovům pro seniory, domovům pro osoby se zdravotním postižením, apod.).

Z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** obdržely kraje transfery ve výši 0,3 mld. Kč (0,5 mld. Kč v roce 2011), z toho značná část směřovala do investiční oblasti. Finanční prostředky byly použity především v rámci obnovy krajského a obecního majetku postiženého povodní 2006. Transfery z kapitoly **Ministerstva životního prostředí** ve výši 0,3 mld. Kč směřovaly do programů na podporu udržitelného využívání zdrojů energie, zlepšování stavu přírody a krajiny, na podporu zkvalitnění nakládání s odpady apod.

Z kapitoly **Ministerstva vnitra** kraje získaly finanční prostředky ve výši 0,2 mld. Kč. Byly uvolněny v rámci neinvestičních transferů do oblasti požární ochrany, dále na podporu projektů zaměřených na zvýšení kvality řízení v úřadech územní samosprávy a projektů prevence kriminality. Investiční oblast byla posílena o prostředky na zavádění informačních a komunikačních technologií.

Z **Národního fondu** přijaly kraje finanční prostředky v celkovém objemu 0,4 mld. Kč. V roce 2012 pokračoval program přeshraniční spolupráce České republiky s Polskem, dále byly poskytnuty transfery z Národního fondu v rámci Finančních mechanismů EHP/Norsko, další finanční prostředky podpořily obnovu a rekonstrukce poškozené infrastruktury a veřejného majetku (pozemní komunikace, chodníky, kanalizační systémy, čistírný odpadních vod).

Z rozpočtů regionálních rad přijaly kraje ve sledovaném období transfery v celkové výši **4,7 mld. Kč**, z toho rozhodující část tvořily transfery investiční (4,5 mld. Kč). Ve srovnání s rokem minulým byl objem transferů z rozpočtů regionálních rad vyšší o 0,4 mld. Kč. Přes tento nárůst zůstává čerpání transferů z rozpočtu regionálních rad nadále zhruba na méně než poloviční úrovni dosažené v roce 2010, kdy kraje od regionálních rad přijaly 10,2 mld. Kč (podrobněji dále - bod 4).

Celkové výdaje krajů dosáhly **140,8 mld. Kč** (plnění předpokladů rozpočtu ve výši 100,3 %). Proti předchozímu roku se výdaje zvýšily o 2,9 mld. Kč, růst byl vykázan jak v části běžných výdajů, tak i kapitálových výdajů. Celkové výdaje krajů jsou přesto nižší než v roce 2009, kdy činily 144,6 mld. Kč (v roce 2010 došlo k meziročnímu poklesu výdajů o 5,9 mld. Kč, v roce 2011 k poklesu o 0,8 mld. Kč).

Běžné výdaje krajů činily **122,2 mld. Kč**, což představuje zvýšení o 2,6 mld. Kč (plnění rozpočtu 100,4 %).

Objemově nejvýznamnější položkou výdajů krajů jsou neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím, jejichž celkový objem činil 90,9 mld. Kč (jedná se především o příspěvkové organizace v oblasti školství, sociální péče, kultury a zdravotnictví). Příspěvky a transfery organizacím, kterých jsou kraje zřizovateli, činily 47,5 mld. Kč a transfery cizím příspěvkovým organizacím činily 43,2 mld. Kč. Přímé porovnání výše jednotlivých položek transferů mezi loňským rokem a lety předchozími komplikuje metodická změna v zařazení podle rozpočtové skladby platná od počátku roku 2012 (viz tabulka č. 5 – položky „Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím“ a „Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím“). Metodika vykazování finančních toků ve školství v roce 2012 vypracovaná Ministerstvem financí a schválená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy nově předepisuje pro posílání finančních prostředků na přímé náklady pro základní školy a mateřské školy zřizované obcí použití položky 5339 Neinvestiční transfery

cizím příspěvkovým organizacím (dosud byla používána položka 5229 Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím).

Výdaje krajů na dopravní obslužnost činily 13,0 mld. Kč a proti loňskému roku vzrostly o 0,6 mld. Kč. Tyto výdaje představují úhradu prokazatelné ztráty provozovatelům hromadné dopravy v důsledku plnění veřejné služby (zajištění dopravní obslužnosti) podle zákona o silniční dopravě (č. 111/1994 Sb.) a zákona o drahách (č. 266/1994 Sb.).

Tabulka č. 5: Výdaje krajů v letech 2010–2012 po konsolidaci (v mil. Kč)

	2010 skutečnost	2011 skutečnost	2012 skutečnost	Index	
				2011 2010	2012 2011
I. Běžné výdaje	118 683,6	119 559,4	122 227,1	100,7	102,2
z toho					
Platy a ostatní platby za provedenou práci	2 469,6	2 502,8	2 535,9	101,3	101,3
Nákup materiálu	376,4	341,0	336,3	90,6	98,6
Nákup vody, paliv a energie	130,9	333,2	439,2	254,5	131,8
Nákup služeb	3 147,2	3 468,5	3 370,3	110,2	97,2
Ostatní nákupy	1 620,7	1 653,9	1 044,3	102,0	63,1
Výdaje na dopravní obslužnost	12 514,4	12 416,4	13 019,5	99,2	104,9
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům	3 925,1	4 013,3	4 077,2	102,2	101,6
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	40 225,0	38 746,2	2 182,3	96,3	.
Neinvestiční transfery příspěv. a podob. org.	49 798,0	51 883,9	90 924,2	104,2	.
z toho: zřízeným příspěvkovým organizacím	46 808,6	46 636,1	47 524,1	99,6	.
cizím příspěvkovým organizacím	2 808,3	5 025,7	43 189,3	178,9	.
II. Kapitálové výdaje	20 044,7	18 329,4	18 581,1	91,4	101,4
z toho:					
Investiční nákupy a související výdaje	10 668,1	9 923,9	10 377,8	93,0	104,6
Investiční transfery podnikatel. subjektům	456,5	1 165,6	840,7	255,3	72,1
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	125,8	159,9	135,9	127,1	85,0
Investiční transfery příspěvk. organizacím	5 904,8	4 087,9	4 335,9	69,2	106,1
Výdaje celkem	138 728,3	137 888,8	140 808,2	99,4	102,1

Výdaje na nákup služeb činily 3,4 mld. Kč, což bylo o 0,1 mld. Kč méně nežli v předchozím roce (například výdaje na služby pošt, telekomunikací a radiokomunikací, nájemné, služby peněžních ústavů, konzultační a poradenské služby, služby zpracování dat apod.) Na **ostatní nákupy** vynaložily kraje 1,0 mld. Kč, proti loňskému roku to bylo o 0,6 mld. Kč méně. Výdaje na **nákup materiálu** stagnovaly na úrovni předchozího roku, dosáhly 0,3 mld. Kč. Vývoj výdajů v uvedených třech skupinách naznačuje, že právě v těchto oblastech hledají kraje možnosti úspor výdajů.

Výdaje na nákup vody, paliv a energie činily v souhrnu 0,4 mld. Kč, meziročně se zvýšily o 0,1 mld. Kč.

Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům dosáhly 4,1 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem byly mírně vyšší (o 0,1 mld. Kč).

Výdaje krajů na **platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci** zůstaly zhruba stejné jako v roce předchozím, tj. 2,5 mld. Kč.

Kraje ze svých rozpočtů poskytovaly neinvestiční transfery také přímo ostatním rozpočtům územní úrovně. Jejich celková výše činila 1,9 mld. Kč, což bylo zhruba o 0,1 mld. Kč více nežli v předchozím roce (z toho obcím a DSO 1,7 mld. Kč, regionálním radám 0,2 mld. Kč). V případě obcí se jednalo například o dotace v rámci programu obnovy venkova, na podporu aktivit v oblasti životního prostředí, podporu prevence sociálně patologických jevů, podporu v oblasti kultury, sportu a tělovýchovy, na obnovu kulturních památek, podporu v sociální

oblasti a zdravotnictví apod. Transfery regionálním radám byly určeny zčásti na zajištění provozu regionálních rad a zčásti na zajištění spolufinancování některých projektů.

Kapitálové výdaje krajů dosáhly **18,6 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly vyšší o 0,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 99,4 %). V objemově nejvýznamnější skupině kapitálových výdajů, kterou jsou **investiční nákupy a související výdaje**, vynaložily kraje 10,4 mld. Kč, což bylo o 0,5 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Růst byl vykázán dále v části **transferů poskytovaných příspěvkovým a podobným organizacím**, jejichž celkový objem dosáhl 4,3 mld. Kč (meziročně o 0,2 mld. Kč více). Zhruba dvojnásobně dále vzrostly **výdaje na nákup akcií a majetkových podílů** (ze 0,2 mld. Kč v roce na 2011 na 0,4 mld. Kč), jejich podíl na celkových kapitálových výdajích je však méně významný.

Ke snížení objemu kapitálových výdajů došlo naopak v části **transferů poskytovaných podnikatelským subjektům**, dosáhly 0,8 mld. Kč, což bylo meziročně o 0,4 mld. Kč méně. Snížil se také objem investičních půjčených prostředků příspěvkovým podobným organizacím (o 0,3 mld. Kč).

Objem investičních transferů, které kraje poskytly přímo **do rozpočtů obcí**, dosáhl 1,9 mld. Kč, což bylo zhruba stejně jako v roce předchozím. Tyto prostředky směřovaly především na podporu rozvoje obcí, na výstavbu a obnovu dopravní infrastruktury, na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury a na protipovodňová opatření, na ochranu životního prostředí a ochranu lesů, dále na rozvoj aktivit volného času a sportu, na podporu cestovního ruchu, na řešení havarijních stavů po povodních a živelných pohromách apod.

Z hlediska **odvětvového členění kapitálových výdajů** největší objem investic kraje vynakládají v oblasti dopravy, v loňském roce to bylo 7,5 mld. Kč. Dalšími významnými odvětvími jsou zdravotnictví (2,8 mld. Kč), vzdělávání a školské služby (2,7 mld. Kč), státní správa a územní samospráva (1,1 mld. Kč), sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení (1,0 mld. Kč), bydlení, komunální služby a územní rozvoj (1,0 mld. Kč).

Příspěvkové organizace zřizované kraji

Ke konci roku 2012 vykonávalo činnost celkem 1995 příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem byly kraje (proti předchozímu roku se počet organizací snížil o 76). Z celkového počtu příspěvkových organizací jich 1 920 (tj. zhruba 96,2 %) hospodařilo s účetním ziskem nebo vykázalo vyrovnané hospodaření. Podíl příspěvkových organizací vykazujících ztrátu byl zhruba stejný jako v roce 2011.

Příspěvkové organizace jsou zřizovány pro činnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Tyto organizace hospodaří s finančními prostředky získanými vlastní činností a s prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, dále s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu a ze zahraničí.

Z hlediska odvětvové struktury dle klasifikace COFOG převažují organizace působící v oblasti vzdělávání, tvoří 66,9 % z celkového počtu příspěvkových organizací zřizovaných kraji (gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště, speciální střední školy, konzervatoře a sportovní školy, speciální předškolní zařízení a speciální základní školy pro děti se zdravotním postižením, základní umělecké školy, zařízení výchovného poradenství a preventivně výchovné péče, ostatní zařízení související s výchovou mládeže a domovy mládeže). Významným odvětvím je rovněž oblast sociálních věcí, kde působilo 21,8 % z celkového počtu příspěvkových organizací (domovy pro seniory, ústavy péče pro mládež, sociální poradenství, ostatní sociální péče a pomoc rodině). V oblasti kulturních služeb provozovalo činnost zhruba 6,3 % organizací (divadelní, hudební a knihovnická činnost,

muzea, galerie). Příspěvkové organizace zřizované kraji působily rovněž ve zdravotnictví (nemocnice, odborné léčebné ústavy, lázeňské léčebny, zdravotnická záchranná služba).

3. Příjmy a výdaje obcí a DSO

Celkové příjmy obcí a DSO (dále jen „obcí“) dosáhly **246,6 mld. Kč**, jejich objem byl proti loňskému roku nižší o 27,5 mld. Kč, plnění předpokladů rozpočtu činilo 92,9 %.

K poklesu příjmů došlo výhradně v části transferů, jejichž objem byl proti předchozímu roku nižší o 31,3 mld. Kč, a to především v souvislosti s již zmiňovaným přesunem výkonu státní správy v oblasti výplaty sociálních dávek. Dopad lze odvodit z celkového objemu těchto dávek (dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky zdravotně postiženým a příspěvek na péči), které byly v loňském roce ze státního rozpočtu vyplaceny v celkové výši 27,6 mld. Kč.

Tabulka č. 6: Bilance příjmů a výdajů obcí a DSO (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2011	rozpočet 2012		skutečnost k 31.12.2012	% plnění rozp.	Index 2012/ 2011
		schválený	po všech změnách			
1	2	3	4	5	6	7
I. Daňové příjmy	141 901,4	147 750,0	147 750,0	145 534,5	98,5	102,6
z toho:						
Daně z příjmů fyzických osob	31 786,2	32 400,0	32 400,0	32 915,3	101,6	103,6
Daně z příjmů právnických osob	30 806,1	32 500,0	32 500,0	33 178,7	102,1	107,7
Daň z přidané hodnoty	58 751,5	62 300,0	62 300,0	55 744,2	89,5	94,9
Poplatky a daně z vybr. činností	11 947,3	11 850,0	11 850,0	14 091,3	118,9	117,9
Daň z nemovitostí	8 609,1	8 700,0	8 700,0	9 602,1	110,4	111,5
II. Nedaňové příjmy	29 525,3	29 270,0	29 270,0	29 528,2	100,9	100,0
III. Kapitálové příjmy	8 836,4	9 700,0	9 700,0	9 073,6	93,5	102,7
Vlastní příjmy	180 263,1	186 720,0	186 720,0	184 136,3	98,6	102,1
IV. Přijaté transfery (po konsolidaci)	93 842,9	61 583,5	78 740,1	62 501,7	79,4	66,6
Příjmy celkem (po konsolidaci)	274 106,0	248 303,5	265 460,1	246 638,0	92,9	90,0
I. Běžné výdaje (po konsolidaci)	194 733,7	174 404,2	178 040,3	168 344,5	94,6	86,4
II. Kapitálové výdaje	80 269,4	80 183,5	93 704,0	72 147,8	77,0	89,9
Výdaje celkem (po konsolidaci)	275 003,1	254 587,7	271 744,3	240 492,3	88,5	87,5
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	- 897,1	-6 284,2	-6 284,2	6 145,7	.	.

Vlastní příjmy obcí tvořené daňovými, nedaňovými a kapitálovými příjmy dosáhly v souhrnu **184,1 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly vyšší o 3,8 mld. Kč (plnění předpokladů rozpočtu dosáhlo 98,6 %). Nárůst příjmů byl vykázán v části daňových příjmů (o 3,6 mld. Kč) a kapitálových příjmů (o 0,3 mld. Kč), nedaňové příjmy zůstaly na úrovni dosažené v předchozím roce. Nárůst vlastních příjmů a současný pokles objemu přijatých transferů znamenaly výrazné zvýšení podílu vlastních příjmů na celkových příjmech obcí, podíl dosáhl 74,7 %, zatímco v loňském roce to bylo 65,8 %.

Daňové příjmy, které tvoří nejvýznamnější zdroj příjmů obecních rozpočtů, dosáhly **145,5 mld. Kč**, ve srovnání s minulým rokem byly vyšší o 3,6 mld. Kč (přes tento nárůst zůstávají daňové příjmy obcí v posledních čtyřech letech stále pod úrovní dosaženou v roce 2008, kdy činily 154,4 mld. Kč). Plnění předpokladů rozpočtu činilo 98,5 %, s výjimkou příjmů daně z přidané hodnoty byly předpoklady rozpočtu naplněny ve všech částech daní, které podle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní tvoří daňové příjmy obcí.

Celkový výnos **daně z příjmu fyzických osob dosáhl 32,9 mld. Kč**, což bylo o 1,1 mld. Kč více nežli ve stejném období loňského roku (plnění rozpočtu 101,6 %). Nárůst příjmů byl vykázán u daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, která tvoří objemově nejvýznamnější část daně z příjmů fyzických osob. Její objem dosáhl 27,4 mld. Kč (nárůst o 0,7 mld. Kč). Růst byl vykázán také u daně z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů (zahrnuje daně z úroků, dividend a jiných kapitálových výnosů, případně i daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby), dosažený objem 2,8 mld. Kč byl proti loňskému roku o 0,4 mld. Kč vyšší. Výnos daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti činil 2,7 mld. Kč a zůstal tak zhruba na úrovni dosažené v loňském roce (plnění předpokladů rozpočtu 119,0 %).

Daň z příjmů právnických osob byla zaúčtována v celkové výši **33,2 mld. Kč**. Ve srovnání s předchozím rokem vzrostla o 2,4 mld. Kč (plnění rozpočtu 102,1 %). Nárůst byl vykázán výhradně u daně z příjmů právnických osob (zahrnuje daň ze zisku a kapitálových výnosů), jejíž objem dosáhl 27,8 mld. Kč, to je o 2,8 mld. Kč více nežli v předchozím roce (plnění rozpočtu 104,0 %). Naopak v případě daně z příjmů právnických osob za obce, kdy poplatníkem je obec, se výnos daně proti předchozímu roku snížil, dosáhl 5,4 mld. Kč, což bylo o 0,4 mld. Kč méně (jedná se o podnikatelské aktivity obcí, kdy obce jsou plátcí daně, daň neodvádějí, pouze ji promítají ve svém účetnictví).

Výnos **daně z přidané hodnoty**, která je objemově nejvýznamnějším daňovým příjmem obecních rozpočtů, činil **55,7 mld. Kč**, což bylo o 3,0 mld. Kč méně nežli v loňském roce. Proti rozpočtu, který z této daně předpokládal příjem pro obce ve výši 62,3 mld. Kč, je to o 6,6 mld. Kč méně (plnění 89,5 %). Neplnění předpokládaného celostátního inkasa daně z přidané hodnoty společně s provedenou změnou parametrů rozpočtového určení daní (v souvislosti s novelou zákona o DPH byl upraven podíl obcí na hrubém výnosu z DPH z 21,4 % na 19,93%), znamenalo pro obce citelný výpadek příjmů z daně z přidané hodnoty. V souvislosti s tím se také významně snížil podíl inkasa daně z přidané hodnoty na celkových daňových příjmech obcí, zatímco v roce 2011 činil 41,4 %, v loňském roce to bylo 38,3 %.

Do daňových příjmů obcí se dále zahrnují **daně a poplatky z vybraných činností a služeb**. V souhrnu dosáhly **14,1 mld. Kč**, což je proti předchozímu roku o 2,2 mld. Kč více (plnění rozpočtu 118,9 %). V rámci této skupiny příjmů došlo počínaje rokem 2012 k několika změnám v zařazení výdajů do jednotlivých položek, případně i k vytvoření položek nových. Změny se týkají účtování a vykazování poplatků za komunální odpad a dále příjmů obcí z loterií a hazardních her v návaznosti na novou právní úpravu zdanění „hazardu“. Z hlediska rozpočtové skladby se jedná o změny v podseskupeních 133, 134 a 135.³ Z tohoto důvodu

³ V souvislosti s novelou vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, provedenou vyhláškou č. 452/2011Sb., došlo ke změnám v zařazování jednotlivých poplatků v oblasti systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění a ukládání komunálního odpadu (změna názvu položky 1337 na „Poplatek za komunální odpad“ a změna její náplně, dále změna náplně položky č. 1339 „Ostatní poplatky a odvody v oblasti životního prostředí“ a především zavedení samostatné rozpočtové položky 1340 – Poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, kam obce zařazují příjmy z poplatku, který obec zavedla vyhláškou o místních poplatcích). Ve srovnání s dosavadním členěním znamenají tyto úpravy pokles příjmů u podseskupení 133 – Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí a zvýšení u podseskupení 134 – Místní poplatky z vybraných činností a služeb)

Další novela vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, provedená vyhláškou č. 96/2012 Sb., zavedla s účinností od 1. dubna 2012 dvě nové položky, které slouží k zaznamenání příjmů z loterií. Jedná se o položku 1351 - Odvod z loterií a podobných her, s výjimkou části odvodů z výherních hracích přístrojů a jiných technických zařízení (odvod podle § 41i odst. 3 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách). Na tuto položku patří i dohánějící odvod části výtěžku z provozování loterií a jiných podobných her na veřejně prospěšné účely, který byl novelou zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách zrušen. Dále o položku 1355 Odvod z výherních hracích přístrojů, na které jsou vykazovány prostředky ve výši dílčího odvodu z výherních hracích přístrojů a jiných technických herních zařízení (§ 41i odst. 1 zákona o loteriích).

není v následujícím textu uváděno meziroční srovnání, ale jsou uvedeny pouze dosažené hodnoty v jednotlivých položkách.

Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí činily 2,9 mld. Kč, jejich největší část tvoří poplatky za uložení odpadů (1,5 mld. Kč) a poplatek za komunální odpad (1,2 mld. Kč).

Místní poplatky z vybraných činností a služeb dosáhly v souhrnu 4,8 mld. Kč, jejich nejvýznamnější část tvoří poplatky za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (3,1 mld. Kč). Dále do této skupiny patří například poplatky za užívání veřejného prostranství (0,7 mld. Kč), poplatky za lázeňský nebo rekreační pobyt (0,3 mld. Kč), poplatky ze psů (0,3 mld. Kč), poplatky z ubytovací kapacity (0,2 mld. Kč).

Ostatní odvody z vybraných činností a služeb činily 4,5 mld. Kč. Jejich největší část představoval odvod z výherních hracích přístrojů a odvod z loterií a podobných her, které se v loňském roce staly součástí daňových příjmů. Z odvodů z loterií a jiných podobných her (dle § 41b odst. 1 zákona č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách) obce přijaly 0,8 mld. Kč a z výnosu odvodu z výherních hracích přístrojů a jiných technických herních zařízení (dle § 41b odst. 2, 3 a 4 tohoto zákona) přijaly celkem 3,5 mld. Kč. Do této skupiny patří také příjmy obcí s rozšířenou působností za zkoušky z odborné způsobilosti od žadatelů o řidičské oprávnění (0,1 mld. Kč).

Příjem obcí ze správních poplatků dosáhl 1,9 mld. Kč, ve srovnání s pololetím předchozího roku to bylo o 0,5 mld. Kč méně. Jedná se o poplatky stanovené zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, který upravuje inkaso poplatků za správní úkony a správní řízení, jejichž výsledkem jsou vydaná povolení, rozhodnutí apod. upravená zvláštními zákony. Inkasované příjmy závisí na skutečně podaných návrzích na správní řízení, které jsou předmětem správního poplatku. Od roku 2008 (příjem 3,8 mld. Kč) tyto příjmy vykazují klesající tendenci.

Výnos **daně z nemovitostí**, která je výlučným příjmem obecních rozpočtů, dosáhl **9,6 mld. Kč**, to je o 1,0 mld. Kč více oproti minulému roku. K nárůstu částečně přispěla novela zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, kterou se (podle ustanovení § 6 odst. 2) zpevněné plochy pozemků užívané k podnikatelské činnosti nebo v souvislosti s ní stávají předmětem daně z pozemků se speciální sazbou daně.

Obce mohou významněji ovlivnit výši příjmu z daně z nemovitostí, neboť od roku 2009 mají možnost stanovit obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na území celé obce jeden místní koeficient modifikující výslednou daň (ve výši 2, 3, 4 nebo 5). Tímto koeficientem se vynásobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, staveb, samostatných nebytových prostorů a za byty, popřípadě jejich soubory, s výjimkou některých zemědělských pozemků. Z celkového počtu 6 246 obcí mělo pro rok 2012 místní koeficient navýšeno 404 obcí (bez městských částí).

Nedaňové příjmy byly zaúčtovány ve stejné výši jako v předchozím roce, to je **29,5 mld. Kč**, (plnění rozpočtu 100,9 %). V rámci této skupiny došlo ke zvýšení příjmů v objemově nejvýznamnějších položkách, kterými jsou **příjmy z pronájmu majetku a příjmy z vlastní činnosti**. Příjmy z pronájmu majetku (pozemků, budov nebo movitých věcí jako např. stroje, zařízení, dopravní prostředky) dosáhly ve sledovaném období 11,0 mld. Kč, což znamená zvýšení proti předchozímu roku o 0,3 mld. Kč. Příjmy z vlastní činnosti obcí meziročně vzrostly rovněž o 0,3 mld. Kč a byly zaúčtovány v celkové výši 7,4 mld. Kč (tvoří je zejména příjmy z poskytování služeb a výrobků, příjmy z prodeje zboží již nakoupeného za účelem prodeje a ostatní příjmy z vlastní činnosti).

Objem nedaňových příjmů se dále zvýšil na položce **výnosy z finančního majetku** (příjmy z úroků a z podílu na zisku), které dosáhly 3,5 mld. Kč, což bylo o 0,3 mld. Kč více nežli v předchozím roce. Na nárůstu těchto příjmů se částečně podílela metodická změna – zahrnutí nové položky „úrokové příjmy z finančních derivátů“⁴, na dané položce byl zaúčtován příjem 0,7 mld. Kč. Naopak negativně se v rámci této skupiny projevil meziroční pokles na položce „realizované kursově rozdíly“ (zde byl v roce 2011 jednorázově vykázán kurzový zisk 0,5 mld. Kč Statutárního města Brna ze splacení emise komunálních dluhopisů). Příjmy z podílů na zisku a dividend dosáhly 2,0 mld. Kč (vzrostly o 0,1 mld. Kč), příjmy z úroků (0,7 mld. Kč) zůstaly na úrovni předchozího roku.

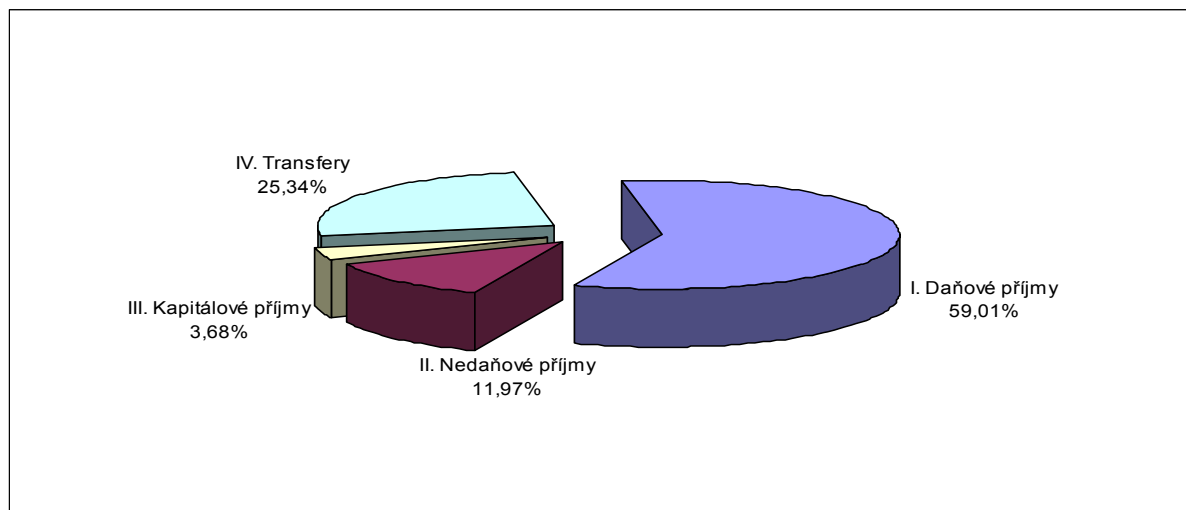
Odvody příspěvkových organizací dosáhly zhruba stejné výše jako v roce předchozím, to je 1,2 mld. Kč.

Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy dosáhly 3,0 mld. Kč (meziroční pokles o 0,2 mld. Kč). Do této skupiny spadají veškeré příjmy z prodeje majetku pořízeného z neinvestičních prostředků (např. materiálu, zásob, drobného dlouhodobého majetku), dále přijaté neinvestiční dary, přijaté pojistné náhrady, přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady.

Kapitálové příjmy dosáhly **9,1 mld. Kč** a proti loňskému roku vzrostly o 0,3 mld. Kč (plnění rozpočtu 93,5 %). Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, které tvoří rozhodující část kapitálových příjmů, byly vykázány ve výši 8,0 mld. Kč, což je meziročně o 0,6 mld. Kč více. Přes tento nárůst zůstávají kapitálové příjmy obcí za úrovní dosahovanou v minulých letech, kdy docházelo zejména k privatizaci bytového fondu (například v období let 2005 – 2010 se kapitálové příjmy obcí v jednotlivých letech pohybovaly v rozmezí 12,2 mld. Kč – 16,0 mld. Kč, v roce 2011 však klesly na 8,8 mld. Kč).

Druhým nejvýznamnějším zdrojem rozpočtů obcí jsou **transfery**, které jsou poskytovány ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtů krajů a z rozpočtů regionálních rad. Mezi konsolidované přijaté transfery patří také některé převody z vlastních fondů obcí. Celkový objem přijatých transferů činil **62,5 mld. Kč** (v předchozím roce, kdy obce zajišťovaly výplatu nepojistných sociálních dávek, činil celkový objem transferů 93,8 mld. Kč).

Graf č. 2: Příjmy obcí a DSO podle druh. členění rozpočt. skladby za rok 2012 (po konsolidaci)

⁴ Novelou vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě provedenou vyhláškou č. 452/2011 Sb., byla zavedena nová položka 2146, na kterou jsou vykazovány úrokové příjmy z finančních derivátů, přičemž dosud byl vykazován pouze rozdíl mezi příjmy a výdaji z těchto instrumentů, a to na položce 5146.

Největší část tvořily transfery ze státního rozpočtu (včetně OSFA a prostředků Národního fondu), jejichž výše činila 38,9 mld. Kč. Ze státních fondů získaly obce 2,6 mld. Kč, z rozpočtů krajů 3,5 mld. Kč a z rozpočtů regionálních rad 4,4 mld. Kč. Z vlastních fondů hospodářské (podnikatelské) činnosti si obce do svých rozpočtů převedly 8,2 mld. Kč. Zbývající část tvořily transfery z rozpočtů obcí do rozpočtů DSO, případně jiným obcím, a transfery ze zahraničí.

Transfery ze státního rozpočtu zahrnují dotace poskytované z kapitoly **Všeobecná pokladní správa** v rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu hlavního města Prahy, dále tzv. ostatní dotace v kapitole Všeobecná pokladní správa a dotace z ostatních kapitol státního rozpočtu.

V rámci tzv. finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a k rozpočtu hl. m. Prahy (přílohy č. 6 a 7 zákona o státním rozpočtu) bylo v kapitole Všeobecná pokladní správa vyčleněno celkem 10,0 mld. Kč, z toho pro obce v jednotlivých krajích 9,0 mld. Kč a pro hl. m. Prahu 1,0 mld. Kč.

Ve struktuře finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí a k rozpočtu hl. m. Prahy nedošlo ve srovnání s předchozími lety k žádným významným změnám. Obsahem finančních vztahů státního rozpočtu k rozpočtům obcí pro rok 2012 zůstal příspěvek na školství (1,4 mld. Kč), dotace na vybraná zdravotnická zařízení (0,03 mld. Kč), příspěvek na výkon státní správy (7,4 mld. Kč) a dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím (0,2 mld. Kč). Finanční vztah státního rozpočtu k rozpočtu hl. m. Prahy zahrnoval příspěvek na školství (0,2 mld. Kč) a příspěvek na výkon státní správy (0,8 mld. Kč). Vzhledem k úsporným opatřením zapracovaným ve státním rozpočtu nebyly dotace a příspěvky pro rok 2012 valorizovány a do objemů příslušných dotačních titulů byly promítnuty pouze vlivy vyplývající ze změny počtu obyvatel, počtu žáků, lůžkových kapacit apod.

K dílčím úpravám však došlo u stanovení výše příspěvku na výkon státní správy pro obce a hl. m. Prahu. Konstrukce příspěvku se nezměnila, avšak do propočtu výše příspěvku (sníženého v roce 2011 o 17,6 %) byly promítnuty některé úpravy. V návaznosti na novelizaci zákonů v sociální oblasti (Sociální reformu I), která znamenala delimitaci zaměstnanců z obecních úřadů s rozšířenou působností na Úřad práce ČR, byl objem příspěvku snížen o 0,4 mld. Kč. Další úprava, která naopak působila ve směru navýšení příspěvku, spočívala v zahrnutí položky v kapitole Všeobecná pokladní správa s názvem „Částečná kompenzace snížení příspěvku na výkon státní správy v roce 2011 pro obce s rozšířenou působností s ekonomickým dopadem z tohoto snížení“ ve výši 0,2 mld. Kč (částka byla rozdělena mezi všechny obce s rozšířenou působností). Kromě toho došlo ke změnám v souvislosti s nabytím účinnosti novely zákona č. 254/2001 Sb., (vodní zákon) a s ním souvisejícím převodem kompetencí z obcí s pověřeným obecním úřadem na obce s rozšířenou působností. Tato změna však celkovou výši příspěvku neovlivnila, pro obce s pověřeným obecním úřadem znamenala snížení příspěvku o 92,0 mil. Kč a pro obce s rozšířenou působností naopak zvýšení o tuto částku.

V rámci finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí v úhrnech po jednotlivých krajích a k rozpočtu hl. m. Prahy přijaly obce v průběhu roku v měsíčních splátkách celkem 10,0 mld. Kč.

V rámci ostatních dotačních titulů rozpočtovaných v kapitole Všeobecná pokladní správa, zahrnutých v ukazatelích „Další prostředky pro územní samosprávné celky“ a „Výdaje vedené v informačním systému programového financování“, přijaly obce celkem 1,5 mld. Kč. Převážnou část tvořily neinvestiční prostředky (1,2 mld. Kč), jednalo se zejména o dotace na

činnosti vykonávané obcemi s rozšířenou působností v oblasti sociálně právní ochrany dětí (0,7 mld. Kč) a účelové dotace na výdaje spojené se společnými volbami do Senátu a zastupitelstev krajů (0,4 mld. Kč).

Investiční prostředky v celkové výši 0,3 mld. Kč byly poskytnuty na realizaci akcí v rámci programu podpory rozvoje materiálně technické základny regionálního školství a akcí financovaných z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a vlády ČR a na technická opatření v pásmech ochrany vod.

Největší objem transferů přijímají obce přímo **z rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu a ze státních fondů**. V průběhu roku 2012 přijaly obce z rozpočtů ústředních orgánů státní správy (bez kapitol VPS, OSFA a prostředků z Národního fondu) finanční prostředky ve výši 27,0 mld. Kč, ve srovnání s předchozím rokem to bylo o 27,3 mld. Kč méně. To souvisí se změnami kompetencí v sociální oblasti znamenajícími značné snížení transferů z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí do obecních rozpočtů. Z rozpočtů státních fondů přijaly obce celkem 2,6 mld. Kč (v předchozím roce to bylo 3,7 mld. Kč).

Z kapitoly **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** získaly obce transfery ve výši 10,5 mld. Kč, tj. o 0,2 mld. Kč více oproti předchozímu roku. Rozhodující objem těchto účelových prostředků představují přímé náklady na vzdělávání a dotace na soukromé školy (pro hl. m. Prahu). Obdobně jako v minulém roce byly podpořeny projekty zaměřené na rozvoj a zkvalitnění vzdělávání, program sociální prevence a prevence kriminality apod.

V průběhu roku 2012 přijaly obce z kapitoly **Ministerstva životního prostředí** finanční prostředky ve výši 9,2 mld. Kč, tj. o 0,2 mld. Kč více než v předchozím roce. Převážnou část těchto prostředků tvořily investiční transfery na realizaci vodohospodářských projektů, které byly určeny na výstavbu a technickou obnovu kanalizací, čističek odpadních vod, revitalizaci vodních nádrží a rovněž obnovu ekologické stability krajiny. Další prostředky byly použity na podporu zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží, snižování rizika povodní, zlepšování kvality ovzduší apod.

Z kapitoly **Ministerstva pro místní rozvoj** obdržely obce prostředky ve výši 3,2 mld. Kč, z toho 2,4 mld. Kč činily investiční transfery, které byly poskytnuty na obnovu majetku postiženého živelní pohromou, na obnovu místních komunikací, na podporu regionálního rozvoje apod. Značná část prostředků byla rovněž uvolněna pro hlavní město Praha prostřednictvím operačních programů Praha - Adaptabilita (projekty v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů, ve výzkumu a vývoji) a Praha - Konkurenceschopnost (podpora projektů v oblasti veřejné dopravy, informačních a komunikačních technologií, zlepšování životního prostředí apod.).

Tabulka č. 7: Přehled o transferech a půjčkách přijatých obcemi a DSO ze státního rozpočtu a ze státních fondů v roce 2012 (v mil. Kč)

Kapitola	Celkem	z toho:		
		Neinvestiční	Investiční	Půjčky
Úřad vlády České republiky	10,8	10,8		
Ministerstvo obrany	6,8	5,1	1,7	
Ministerstvo financí	0,9	0,9		
Ministerstvo práce a sociálních věcí	1 059,3	961,3	98,0	
Ministerstvo vnitra	363,8	211,9	151,9	
Ministerstvo životního prostředí	9 231,7	565,6	8 666,1	
Ministerstvo pro místní rozvoj	3 160,1	729,9	2 430,2	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	208,5	10,2	198,3	
Ministerstvo dopravy	243,4	182,8	60,6	
Ministerstvo zemědělství	1 772,6	191,1	1 581,5	
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	10 462,8	10 371,0	91,8	
Ministerstvo kultury	463,6	305,2	158,4	
Ministerstvo zdravotnictví	4,7	4,4	0,3	
Národní fond	225,1	14,8	210,3	
Operace státních finančních aktiv	191,8	40,1	151,7	
VPS - transfery v rámci souhrn. dotačního vztahu	9 978,7	9 978,7		
VPS - ostatní transfery	1 529,7	1 257,0	272,7	
Státní zemědělský intervenční fond	993,5	153,0	840,5	
Státní fond životního prostředí	1 046,9	24,1	731,9	290,9
Státní fond dopravní infrastruktury	544,7	102,2	442,5	
Státní fond rozvoje bydlení	38,4	24,8	0,1	13,5
Státní fond kinematografie	14,7		14,7	
Státní fond kultury	0,1	0,1		
C e l k e m	41 552,6	25 145,0	16 103,2	304,4

Finanční prostředky, které obce získaly z kapitoly **Ministerstva zemědělství**, činily 1,8 mld. Kč, to znamená mírný pokles oproti předchozímu roku. Převážná část transferů směřovala do oblasti investic (1,6 mld. Kč) na výstavbu a technickou obnovu vodovodů a úpraven vod, čistíren a kanalizací. Značný objem finančních prostředků byl rovněž poskytnut na podporu prevence před povodněmi. Neinvestiční přijaté prostředky byly určeny pro obce na hospodaření v lesích a na obnovu lesních porostů.

Z rozpočtu **Ministerstva práce a sociálních věcí** přijaly obce transfery ve výši 1,1 mld. Kč, což bylo proti předchozímu roku o 25,5 mld. Kč méně (změny ve vyplácení sociálních dávek). Značnou část představují prostředky, které byly obcím uvolněny na aktivní politiku zaměstnanosti a financování společných programů EU a ČR zaměřených na zlepšení struktury pracovních míst, snížení nezaměstnanosti apod. (celkem 0,7 mld. Kč). Dále byly poskytnuty transfery na státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a neinvestiční nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a transfery na doplatky dávek pomoci v hmotné nouzi (celkem 0,3 mld. Kč). Investiční prostředky (0,1 mld. Kč) směřovaly do Programu pořízení a technická obnova majetku ve správě ústavů sociální péče a byly určeny na stavební úpravy zařízení sociální péče v působnosti územních orgánů.

Navíc Ministerstvo práce a sociálních věcí uvolnilo přímo příspěvkovým organizacím zřízeným obcemi (bez prostřednictví rozpočtu obce) v rámci dotačního titulu neinvestiční

nedávkové transfery podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách finanční prostředky v celkovém objemu 1,1 mld. Kč.

Obce získaly z rozpočtu **Ministerstva kultury** transfery ve výši 0,5 mld. Kč, zejména na Program regenerace městských památkových rezervací, na podporu profesionálních divadel, stálých profesionálních symfonických orchestrů, na zajištění veřejných informačních služeb knihoven apod.

Transfery ve výši 0,4 mld. Kč získané z kapitoly **Ministerstva vnitra** byly uvolněny v rámci neinvestičních transferů do oblasti požární ochrany. Dalšími prostředky byly podpořeny například projekty zaměřené na zvýšení kvality řízení v úřadech územní samosprávy a projekty prevence kriminality. Investiční oblast byla posílena o prostředky na zavádění informačních a komunikačních technologií.

Z kapitoly **Ministerstva dopravy** obce přijaly finanční prostředky ve výši 0,2 mld. Kč. Investiční prostředky byly především použity v rámci programu Zavádění systémů řízení a regulace silničního provozu v Praze. Neinvestiční prostředky byly uvolněny hlavně na úhradu ztráty dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy.

Značný zdroj příjmů pro obce představovaly rovněž transfery a půjčky, které byly v průběhu roku 2012 uvolněny ze státních fondů. Ze **Státního zemědělského intervenčního fondu** přijaly obce v loňském roce transfery v celkové výši 1,0 mld. Kč. V rámci společných programů EU a ČR směřovaly prostředky především do obnovy a rozvoje vesnic, do občanského vybavení a služeb v obcích např. v oblasti školství, zdravotnictví, základní obchodní infrastruktury a sportovních aktivit. V oblasti lesnictví byly realizovány akce týkající se lesnické infrastruktury a nákupu lesnické techniky.

Obce získaly v minulém roce ze **Státního fondu životního prostředí** finanční prostředky ve výši 1,0 mld. Kč. Prostředky směřovaly obdobně jako v předcházejících letech na opatření v oblasti ochrany vod, ochrany přírody ve volné krajině a chráněných územích, dále byla podpořena opatření na zlepšení stavu ovzduší i půdy. Značná část prostředků byla rovněž uvolněna v rámci Programu GIS – zelená úsporám, který je zaměřený na úspory energie a obnovitelné zdroje energie v rodinných a bytových domech.

Ze **Státního fondu dopravní infrastruktury** získaly obce účelové prostředky ve výši 0,5 mld. Kč na výstavbu a obnovu silniční sítě statutárních měst, další prostředky byly určeny na financování dopravní infrastruktury v příslušných obcích.

Z krajských rozpočtů přijaly obce **3,5 mld. Kč**, to je zhruba stejný objem prostředků jako v předchozím roce. Zhruba polovinu tvořily investiční transfery určené například na výstavbu a obnovu vodohospodářské infrastruktury a dopravní infrastruktury, na program obnovy venkova, na podporu sportu, tělovýchovy apod. Neinvestiční transfery směřovaly například na realizaci programu obnovy venkova, podporu v oblasti kultury a cestovního ruchu, podporu školství a mládeže a podobně. **Z rozpočtů regionálních rad** přijaly obce transfery ve výši **4,4 mld. Kč** (v předchozím roce to bylo 6,9 mld. Kč). Jednalo se především o transfery investičního charakteru (96,3 % z celkového objemu).

Pokles příjmů obcí se projevil na výdajové straně jejich rozpočtů. **Celkové výdaje** obcí dosáhly **240,5 mld. Kč**. Ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 34,5 mld. Kč. Změna kompetencí v sociální oblasti znamenala výrazné snížení běžných výdajů obcí, konkrétně v části neinvestičních transferů pro obyvatelstvo (tento vliv lze odhadnout zhruba na 27,8 mld. Kč – tolik činí celkový objem tří nepojistných sociálních dávek vyplacených v loňském roce prostřednictvím úřadů práce). Vedle toho došlo k výraznějšímu poklesu i v části kapitálových výdajů.

Tabulka č. 8: Výdaje obcí a DSO v letech 2010–2012 po konsolidaci (v mil. Kč)

	2010 skutečnost	2011 skutečnost	2012 skutečnost	Index	
				2011 2010	2012 2011
I. Běžné výdaje	199 934,3	194 733,7	168 344,5	97,4	86,4
z toho					
Platy a ostatní platby za provedenou práci	27 357,7	26 531,8	26 227,1	97,0	98,9
Nákup materiálu	4 418,4	4 047,7	4 017,5	91,6	99,3
Nákup vody, paliv a energie	6 570,5	6 819,0	7 075,8	103,8	103,8
Nákup služeb	31 821,1	30 377,7	30 517,1	95,5	100,5
Ostatní nákupy	19 000,9	16 642,2	15 157,7	87,6	91,1
Výdaje na dopravní územní obslužnost	4 252,9	4 522,7	4 762,7	106,3	105,3
Neinvestiční transfery podnikatel. subjektům	17 581,6	17 016,7	16 511,9	96,8	97,0
Neinvestiční transfery nezisk. a podob. org.	8 493,0	8 706,0	4 744,6	102,5	54,5
Neinvestiční transfery příspěv. a podob. org.	31 407,9	32 745,5	36 844,3	104,3	112,5
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	26 158,0	25 785,7	844,3	98,6	.
z toho: sociální dávky	25 272,6	24 967,5	30,5	98,8	.
II. Kapitálové výdaje	91 572,9	80 269,4	72 147,8	87,7	89,9
z toho:					
Investiční nákupy a související výdaje	83 025,6	71 139,4	62 093,5	85,7	87,3
Investiční transfery podnikatel. subjektům	1 873,1	2 886,7	5 602,4	154,1	194,1
Investiční transfery nezisk. a podobným org.	461,8	324,5	314,0	70,3	96,8
Investiční transfery příspěvk. organizacím	1 662,4	1 693,2	1 575,6	101,9	93,1
Výdaje celkem	291 507,2	275 003,1	240 492,3	94,3	87,5

Běžné výdaje, kterými je zajišťován provoz obcí a jejich organizací, dosáhly **168,3 mld. Kč**, což představuje 94,6 % úrovně předpokládané rozpočtem. Ve srovnání s předchozím rokem byl objem běžných výdajů nižší o 26,4 mld. Kč.

Výdaje obcí na **platy a ostatní platby za provedenou práci** činily celkem 26,2 mld. Kč, což je o 0,3 mld. Kč méně nežli v předchozím roce (meziroční pokles těchto výdajů byl vykázán i mezi roky 2011 a 2010, kdy objem výdajů na platy a ostatní platby za provedenou práci se snížil o 0,9 mld. Kč). Snížil se především objem výdajů na platy zaměstnanců v pracovním poměru (o 0,4 mld. Kč), hlavním důvodem bylo převedení části zaměstnanců obecních úřadů, kteří dosud zprostředkovávali výplatu nepojistných sociálních dávek, na detašovaná pracoviště Úřadu práce ČR. Objem výdajů na odměny členů zastupitelstev obcí zůstal na úrovni předchozího roku, naopak vzrostl objem ostatních osobních výdajů (o 0,2 mld. Kč). Na související platby povinného pojistného placeného zaměstnavatelem vynaložily obce 8,3 mld. Kč (snížení o 0,2 mld. Kč).

Výdaje na nákup materiálu (například nákup potravin ve školních jídelnách, nákup ochranných nápojů, ochranné pomůcky, knihy, tisk, drobný hmotný dlouhodobý majetek) činily 4,0 mld. Kč, tj. zhruba stejně jako v předchozím roce.

Na **nákup vody, paliv a energie** vynaložily obce v souhrnu 7,1 mld. Kč. Výdaje se ve srovnání s předchozím rokem zvýšily o 0,3 mld. Kč, rovněž v předchozím roce byl vykázán meziroční nárůst o 0,2 mld. Kč. Vývoj odráží průběžný nárůst cen v této oblasti a změny v sazbách DPH.

Výdaje na **nákup služeb** činily 30,5 mld. Kč (v předchozím roce 30,4 mld. Kč). Jedná se především o výdaje na služby pošt, telekomunikací a radiokomunikací, nájemné, služby peněžních ústavů, konzultační a poradenské služby, služby zpracování dat apod.

Na **ostatní nákupy** vynaložily obce 15,2 mld. Kč, proti loňskému roku to bylo o 1,4 mld. Kč méně (proti roku 2010 o 3,8 mld. Kč méně). Pokles výdajů v této skupině, které zahrnuje

například výdaje na opravy a udržování, na programové vybavení, cestovné, pohoštění, účastnické poplatky na konference, nájemné za nájem s právem koupě apod., ukazuje, že právě v této části výdajů hledala zastupitelstva obcí a měst možnost úsporných opatření.

Výdaje na dopravní územní obslužnost činily 4,8 mld. Kč, tj. o 0,3 mld. Kč více než v roce předchozím. Jedná se o výdaje obcí na úhradu prokazatelné ztráty provozovatelům hromadné dopravy v důsledku plnění veřejné služby (zajištění dopravní obslužnosti) podle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě a zákona č. 266/1994 Sb., o drahách. Z hlediska obcí jde o převody finančních prostředků na účet sdružených prostředků za účelem těchto úhrad.

Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům dosáhly 16,5 mld. Kč (meziroční pokles o 0,5 mld. Kč), jedná se především o transfery nefinančním podnikatelským subjektům - právníkům osobám zřízeným podle obchodního zákoníku, tj. veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti (například dopravní podniky).

Neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím činily 4,7 mld. Kč, v loňském roce to bylo 8,7 mld. Kč (zde se promítá změna v zařídování dotací na školství v hlavním městě Praze). Jsou to zejména neinvestiční transfery obecně prospěšným společnostem, občanským sdružením, církvím a náboženským společnostem, společenstvím vlastníků jednotek a ostatní neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím.

Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím činily 36,8 mld. Kč (v loňském roce 32,7 mld. Kč). Do této skupiny patří především neinvestiční příspěvky organizacím působícím v oblasti vzdělávání a školských služeb, dále organizacím v oblasti kultury (činnost divadel, knihoven, muzeí a galerií), tělovýchovy a zájmové činnosti, bydlení a komunálních služeb a ochrany životního prostředí. Významnou část tvoří rovněž výdaje v oblasti služeb sociální péče (domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, osobní asistence, pečovatelská služba, podpora samostatného bydlení, centra sociálně rehabilitačních služeb). Vlastním zřízeným příspěvkovým organizacím poskytly obce 32,1 mld. Kč a cizím příspěvkovým organizacím 4,6 mld. Kč.

Srovnání hodnot jednotlivých položek s hodnotami dosaženými v minulém roce komplikuje již zmiňovaná metodická změna v zařazování výdajů. Souhrnný objem transferů, které obce převedly do rozpočtů neziskových a podobných organizací (obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení církve a náboženské společnosti apod.) a příspěvkových organizací (školská zařízení, veřejná zdravotnická zařízení, organizace ve vědě a kultuře) se meziročně zvýšil o 0,2 mld. Kč.

Významná změna ve vyplácení nepojistných sociálních dávek se projevila ve výši transferů určených obyvatelstvu. Zatímco v roce 2011 činil **objem neinvestičních transferů obyvatelstvu** 25,8 mld. Kč (z toho objem vyplacených sociálních dávek, jejichž výplatu zprostředkovávaly obce s rozšířenou působností a hl. m. Praha činil 25,0 mld. Kč), v loňském roce činily transfery obyvatelstvu pouze 0,8 mld. Kč.

Z hlediska odvětvového členění výdajů jsou dlouhodobě nejvýznamnějšími skupinami běžných výdajů především výdaje na místní správu (v roce 2012 činily 37,5 mld. Kč), dále v oblasti dopravy (28,2 mld. Kč), vzdělávání a školských služeb (27,0 mld. Kč), bydlení a komunálních služeb (16,3 mld. Kč) a ochrany životního prostředí (15,1 mld. Kč).

Kapitálové výdaje obcí činily 72,1 mld. Kč (plnění rozpočtu 77,0 %). Ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 8,1 mld. Kč, což znamená, že pokračoval trend poklesu kapitálových výdajů obcí (v roce 2009 dosáhly kapitálové výdaje 93,4 mld. Kč, v roce 2010 činily 91,6 mld. Kč a v roce 2011 to bylo 80,3 mld. Kč). Lze předpokládat, že na úrovni obcí dochází k přehodnocení některých investičních záměrů nebo jejich odložení do dalších let.

K poklesu kapitálových výdajů došlo především u objemově nejvýznamnější položky, kterou jsou investiční nákupy a související výdaje. Celkový objem těchto výdajů činil 62,1 mld. Kč, což bylo proti minulému roku o 9,0 mld. Kč méně. Pokles byl dále vykázan na položce výdaje na nákup akcií a majetkových podílů, které dosáhly 0,4 mld. Kč (meziroční snížení o 0,5 mld. Kč) a investiční transfery příspěvkovým organizacím, které činily 1,6 mld. Kč (meziročně o 0,1 mld. Kč méně). Investiční transfery neziskovým a podobným organizacím, které představují objemově malou položku, zůstaly zhruba na stejné úrovni jako v předchozím roce, tj. 0,3 mld. Kč.

Jedinou položkou, kde byl vykázan meziroční nárůst výdajů, byly investiční transfery podnikatelským subjektům. Dosáhly 5,6 mld. Kč (růst o 2,7 mld. Kč), přitom zhruba 5,0 mld. Kč směřovalo subjektům podnikajícím v odvětví silniční dopravy (největší objem tvoří dotace Dopravnímu podniku hl. města Prahy na výstavbu prodloužení trasy metra).

Z hlediska odvětvového členění směřují kapitálové výdaje obcí dlouhodobě především do oblasti dopravy a vodního hospodářství (v loňském roce činil objem investic do odvětví dopravy 18,8 mld. Kč a do odvětví vodního hospodářství 18,5 mld. Kč). Větší objemy investic jsou vynakládány dále v oblastech bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje (10,5 mld. Kč), vzdělání a školských služeb (6,4 mld. Kč), tělovýchovy a zájmové činnosti (4,5 mld. Kč), ochrany životního prostředí (3,2 mld. Kč) a kultury, církví a sdělovacích prostředků (2,6 mld. Kč).

Pokles kapitálových výdajů, ke kterému došlo ve sledovaném roce, se promítl především ve snížení investičních výdajů v odvětví vzdělávání a školských služeb (meziročně o 3,7 mld. Kč), kultury, církví a sdělovacích prostředků (o 1,0 mld. Kč).

Koncesní smlouvy

Některé obce a města mají uzavřeny koncesní smlouvy o provozování a správě některých zařízení ve vlastnictví obce (dle zákona č 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení). Pro zjištění výše závazků, které pro obce z těchto smluv ve sledovaném roce vyplývají, předkládají obce v rámci podkladů pro zpracování státního závěrečného účtu také údaje o závazcích vyplývajících z uzavřených koncesních smluv.

Z hodnotících zpráv zaslanych kraji vyplývá, že v loňském roce probíhalo plnění celkem 77 koncesních smluv uzavřených obcemi a městy (v předchozím roce to bylo 59 smluv). Na úhradu závazků spojených s realizací koncesních smluv vynaložily obce a města v loňském roce 324,2 mil. Kč. Výše ročních finančních závazků u jednotlivých smluv je velmi rozdílná (od desítek tisíc až po desítky milionů), část smluv neobsahuje pro obce či města žádné finanční závazky.

Zhruba tři čtvrtiny z celkového počtu uzavřených smluv má jako předmět koncesní smlouvy uvedeno „provozování vodohospodářské infrastruktury“ (tj. provozování vodovodu a zásobování pitnou vodou, provozování kanalizace a ČOV). Zbývající část smluv má potom různý předmět koncesní smlouvy, jako například zajištění dodávek tepla a teplé vody, provozování víceúčelového hřiště, provozování sportovního areálu, provozování školního stravování, provozování domova pro seniory, provozování ozdravného centra, nebo provozování integrovaného systému parkování, odtahu vozidel, provozování lanové dráhy, vydávání informačního časopisu.

Příspěvkové organizace zřizované obcemi

Ke konci uplynulého roku bylo evidováno celkem 8 360 příspěvkových organizací, jejichž zřizovateli byly obce včetně hl. m. Prahy (proti předchozímu roku se jejich počet snížil o 12). Z údajů o výsledcích hospodaření příspěvkových organizací vyplývá, že 733 organizací

ukončilo své hospodaření s účetní ztrátou (8,8 % z jejich celkového počtu). Za rok 2011 vykazovalo účetní ztrátu 713 organizací (8,5 % z jejich celkového počtu).

Z hlediska odvětvového členění hlavní činnosti příspěvkových organizací (dle klasifikace COFOG) působilo zhruba 86,1 % příspěvkových organizací v oblasti vzdělávání (předškolní zařízení, základní školy, školní stravování a základní umělecké školy). V oblasti kultury působilo přibližně 5,6 % z celkového počtu příspěvkových organizací (zde se jedná především o zařízení pro zájmovou činnost v kultuře, knihovnické činnosti a činnost muzeí a galerií). V oblasti sociálních věcí působilo zhruba 3,9 % příspěvkových organizací (domovy pro seniory a domovy pro osoby se zdravotním postižením, centra sociálních služeb, zajišťování osobní asistence a pečovatelské služby a sociální poradenství). Větší počty příspěvkových organizací působily dále i v oblasti rekreačních a sportovních služeb, rozvoje bydlení, odstraňování odpadů.

Dobrovolné svazky obcí

DSO představují specifickou a nejčastější formu spolupráce mezi obcemi, vznikají za účelem ochrany a prosazování společných zájmů obcí. Jednotlivé dobrovolné svazky obcí jsou právními osobami, sestavují rozpočet a hospodaří s majetkem, který členské obce vkládají do svazku a s majetkem, který získaly vlastní činností.

V loňském roce působilo na území republiky celkem **749 DSO**, ve srovnání s předchozím rokem to bylo o 7 svazků méně. Pokračoval tak trend poklesu počtu DSO vykazovaný v minulých letech (za poslední čtyři roky došlo ke snížení celkem o 33 DSO).

V návrhu státního rozpočtu nebývají rozpočtovány žádné transfery přímo pro DSO. Tato skutečnost je způsobena tím, že neexistuje žádný dotační titul, který by byl určen výhradně pro DSO. Dotační tituly, které jsou určeny jak pro obce, tak pro DSO, bývají v návrhu státního rozpočtu zahrnuty jako dotace pro obce a jako o dotacích pro DSO je o nich účtováno až v průběhu rozpočtového roku při jejich uvolňování.

V loňském roce hospodařily DSO s **celkovými příjmy** ve výši **5,6 mld. Kč**, což bylo o 0,1 mld. Kč více než v předchozím roce. Zdrojem příjmů jsou především transfery z různých úrovní veřejných rozpočtů (z rozpočtů členských obcí, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z rozpočtů krajů a z rozpočtů regionálních rad), jejichž celkový objem dosáhl 4,5 mld. Kč. Jednalo se především o prostředky investičního charakteru (82 % celkového objemu), což souvisí s účelem, pro který jsou DSO především zřizovány. Vlastní příjmy DSO činily 1,1 mld. Kč. Tvořily je nedaňové příjmy ve výši 0,7 mld. Kč (zejména příjmy z pronájmu majetku a příjmy z vlastní činnosti) a kapitálové příjmy ve výši 0,3 mld. Kč.

Výdaje DSO činily **5,4 mld. Kč** a hospodaření skončilo s přebytkem ve výši 0,2 mld. Kč (rozpočet předpokládal mírný schodek 0,2 mld. Kč). V souladu s určením přijatých finančních zdrojů byly výdaje DSO směřovány především na realizaci investičních akcí, kapitálové výdaje činily 4,7 mld. Kč, což bylo zhruba 87,0 % jejich celkových výdajů.

Z hlediska odvětvového zaměření činnosti (podle rozpočtové skladby) působí největší počet DSO v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje, (v roce 2012 celkem 270 DSO) a v oblasti vodního hospodářství (172 DSO), kde předmětem činnosti je především zajišťování zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod a správa ve vodním hospodářství. Dále pak v oblasti ochrany životního prostředí (37 DSO), kde se jedná zejména o zajišťování sběru a svozu komunálních odpadů a nebezpečných odpadů, využívání a zneškodňování odpadů, péči o vzhled obce a veřejnou zeleň, činnosti k ochraně půdy a krajiny apod. Zhruba čtvrtina DSO však svůj předmět činnosti nemá přesně specifikován a jejich aktivity jsou různorodé (179 DSO spadalo do kategorie „ostatní činnosti jinde nezařazené“).

4. Hospodaření regionálních rad

Součástí územních rozpočtů jsou od poloviny roku 2006 regionální rady, které byly zřízeny jako orgány zodpovědné za implementaci regionálních operačních programů (na základě § 16 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje). Jejich prostřednictvím jsou čerpány prostředky na realizaci projektů spolufinancovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj v programovém období 2007 – 2013. Regionální rady působí ve všech regionech soudržnosti s výjimkou regionu soudržnosti Praha, kde úlohu regionální rady plní hlavní město Praha, které je odpovědné za implementaci OP Praha-Adaptabilita a OP Praha-Konkurenceschopnost spolufinancovaných z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu.

Základním zdrojem příjmů regionálních rad jsou transfery ze státního rozpočtu určené na předfinancování výdajů, které mají být kryty prostředky z fondů EU a na spolufinancování národního podílu u projektů realizovaných v rámci jednotlivých regionálních operačních programů a transfery z rozpočtů krajů. Zprostředkovatelem toku finančních prostředků z Evropské unie do rozpočtů regionálních rad a rovněž do rozpočtu hl. m. Prahy, určených na financování programů spolufinancovaných z rozpočtu EU je Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“). Ostatní zdroje příjmů (nedaňové a kapitálové příjmy) mají spíše doplňkový význam.

Čerpání prostředků ze státního rozpočtu se odvíjí od průběhu činností souvisejících s realizací ROP, tj. vyhlášení nových výzev, schvalování projektů a podepisování Smluv o poskytnutí dotace, vlastní realizace projektů a proplácení dotací jednotlivým příjemcům dotací.

Rozpočet na rok 2012 předpokládal obnovení dynamiky čerpání prostředků z fondů Evropské unie prostřednictvím regionálních operačních programů, přerušené v roce 2011. Předpoklad návratu k rychlejšímu čerpání finančních prostředků z fondů EU nebyl naplněn. Hospodaření regionálních rad se v loňském roce vyvíjelo obdobně jako v roce předchozím, tzn., že příjmy a výdaje poměrně výrazně zaostaly za předpoklady rozpočtu. Došlo k meziročnímu poklesu objemu příjmů a výdajů, i když podstatně mírnějšímu nežli mezi obdobími let 2011 a 2010. Hospodaření regionálních rad skončilo se schodkem (schodek byl kryt finančními prostředky z minulých let a cizími zdroji). Také v loňském roce provázely činnost některých regionálních rad problémy, které negativně ovlivňují proces čerpání finančních prostředků z fondů EU.

Rozpočet na rok 2012 předpokládal celkové příjmy regionálních rad ve výši 21,6 mld. Kč. V kapitole MMR bylo na financování projektů realizovaných v rámci regionálních operačních programů vyčleněno 21,2 mld. Kč (z toho 19,9 mld. Kč na investiční účely a 1,4 mld. Kč na neinvestiční účely). Transfery od krajů byly předpokládány ve výši 0,3 mld. Kč.

Tabulka č. 9: Bilance příjmů a výdajů regionálních rad regionů soudržnosti (v mil. Kč)

Ukazatel	skutečnost k 31.12.2011	rozpočet 2012		skutečnost k 31.12.201 2	% plnění rozp.
		schválený	po změnách		
1	2	3	4	5	6
Nedaňové příjmy	177,4	150,0	150,0	198,6	132,4
z toho: příjmy z úroků	23,4	.	.	30,0	.
Kapitálové příjmy	0,1	.	.	0,4	.
Přijaté transfery (po konsolidaci)	14 723,1	21 468,3	21 493,5	13 930,8	64,8
z toho:					
- ze státního rozpočtu	14 445,7	21 198,3	21 223,5	13 590,1	64,0
- z rozpočtu krajů	277,4	270,0	270,0	340,3	126,0
Příjmy celkem (po konsolidaci)	14 900,6	21 618,3	21 643,5	14 129,8	65,3
Běžné výdaje (po konsolidaci)	1 261,9	1 344,8	1 367,9	1 200,9	87,8
Kapitálové výdaje	13 838,7	20 068,3	20 070,4	13 233,3	65,9
z toho:					
- transfery podnikatelským subjektům	2 411,9	.	.	3 715,6	.
- transfery neziskovým a podobným	544,1	.	.	688,8	.
- transfery příspěvkovým organizacím	80,1	.	.	58,7	.
- transfery veřej. rozpoč. územ. úrovně	10 795,2	.	.	8 717,1	.
Výdaje celkem (po konsolidaci)	15 100,6	21 413,1	21 438,3	14 434,2	67,3
Saldo příjmů a výdajů (po konsolidaci)	-200,0	205,2	205,2	- 304,4	.

Celkový objem příjmů regionálních rad činil **14,1 mld. Kč**, což bylo o 0,8 mld. Kč méně ve srovnání s rokem předchozím (pro srovnání: mezi lety 2011 a 2010 činil meziroční pokles příjmů 12,4 mld. Kč). Plnění předpokladů rozpočtu dosáhlo 65,3 %. Z kapitoly MMR přijaly regionální rady 13,6 mld. Kč, tj. o 7,6 mld. Kč méně nežli předpokládal rozpočet a o 0,8 mld. Kč méně nežli v roce předchozím.

Kromě prostředků na realizaci regionálních operačních programů obdržely regionální rady z rozpočtu MMR dotaci z operačního programu Technická pomoc na činnost Pověřeného auditního subjektu (16,0 mil. Kč). Dále regionální rady přijaly jednorázovou neinvestiční dotaci (na základě usnesení vlády ČR č. 159/2012), která byl určena na částečné pokrytí nákladů spojených se zajištěním předávání informací pro monitorování a řízení veřejných financí (ve výši 70,0 tis. Kč pro každou regionální radu).

Kraje převedly do rozpočtů regionálních rad transfery zhruba ve stejné výši jako v roce předchozím, tj. 0,3 mld. Kč, z toho zhruba dvě třetiny tvořily transfery neinvestiční (v roce předchozím byl poměr opačný, větší část tvořily transfery investiční). Celkový objem příjmů dále doplnily nedaňové příjmy ve výši 0,2 mld. Kč, jednalo se zejména o přijaté sankční platby, příjmy z finančního vypořádání minulých let a příjmy z úroků.

Celkové výdaje regionálních rad činily **14,4 mld. Kč**, ve srovnání s předchozím rokem byly nižší o 0,7 mld. Kč, plnění rozpočtu činilo 67,3 %.

Regionální rady ve svých hodnotících zprávách o výsledcích hospodaření (předložených podle Přílohy č. 2 vyhlášky č. 419/2001 Sb.) jako hlavní důvody nižšího čerpání prostředků uvádí především časové posuny realizace projektů a změny ve finančních plánech projektů, které ve svém důsledku znamenají posunutí předkládaných žádostí o platby příjemci dotací a tím i proplácení výdajů do roku 2013, případně do dalších let. Jako další důvody pomalejšího proplácení projektů uvádí důkladnější prověřování hospodárnosti vynaložených výdajů či kontrolu správnosti realizace veřejných zakázek (problémy vznikají například při kontrole

nekompletních monitorovacích zpráv se žádostmi o platbu, kdy je nutné příjemce vyzývat k doložení chybějících podkladů).

Kromě výše uvedeného byl stejně jako v předchozím roce průběh čerpání finančních prostředků negativně ovlivněn problémy souvisejícími s realizací regionálních operačních programů (ROP Severozápad), které vedly k pozastavení certifikace výdajů ze strany EU a následnému pozastavení tranší od MMR, a současně i k pozastavení některých činností souvisejících s realizací ROP, tj. vyhlašování nových výzev, schvalování projektů a podepisování smluv o poskytnutí dotace. Na proplácení projektů měly také vliv externí kontroly (např. Policie ČR, Deloitte Advisory, aj.), které také kontrolují proplácené projekty.

Běžné výdaje činily 1,2 mld. Kč, proti předchozímu roku to bylo o 0,1 mld. Kč méně. Výdaje na vlastní provoz regionálních rad činily 0,5 mld. Kč (patří sem zejména výdaje na platy a související pojistné a výdaje na nákup služeb). Výše výdajů na provoz regionálních rad a jejich struktura zůstávají v posledních třech letech relativně stabilní.

Neinvestiční transfery určené na realizaci projektů činily 0,4 mld. Kč, z toho 0,3 mld. Kč bylo převedeno veřejným rozpočtům územní úrovně (obcím a krajům na úhradu neinvestičních výdajů jimi realizovaných projektů). Zbývajících 0,1 mld. Kč bylo převedeno ostatním příjemcům, tj. nefinančním podnikatelským subjektům, obecně prospěšným společnostem, církvím a náboženským společnostem, občanským sdružením a neziskovým a podobným organizacím.

Kapitálové výdaje, tj. výdaje určené na realizaci investičních projektů realizovaných v rámci jednotlivých regionálních programů, dosáhly **13,2 mld. Kč**, což představuje téměř 92 % celkových výdajů regionálních rad (ve srovnání s předchozím rokem byly kapitálové výdaje o 0,6 mld. Kč nižší). Největší část, celkem 8,7 mld. Kč, byla převedena veřejným rozpočtům územní úrovně (z toho: obcím 4,0 mld. Kč, DSO 0,2 mld. Kč, krajům 4,5 mld. Kč). Podnikatelským subjektům byly převedeny transfery ve výši 3,7 mld. Kč (v loňském roce 2,3 mld. Kč) a zbývajících 0,7 mld. Kč byla určena příspěvkovým, neziskovým a podobným organizacím.

Z hlediska věcného zaměření operačních programů bylo nejvíce prostředků rozděleno v rámci prioritních os zaměřených na projekty zaměřené na rozvoj a obnovu měst a obcí, dopravní infrastruktury a cestovního ruchu. Podle odvětvového členění investičních výdajů byl největší objem vykázán v odvětví dopravy (6,3 mld. Kč) a dále v odvětví průmyslu, stavebnictví, obchodu a služeb (1,6 mld. Kč), dále na rozvoj bydlení a komunálních služeb (1,4 mld. Kč), vzdělávání a školských služeb (0,9 mld. Kč), tělovýchovy a zájmové činnosti (1,0 mld. Kč).

Hl. město Praha, které vykonává činnost řídicího orgánu operačních programů Praha-Adaptabilita a Praha-Konkurenceschopnost pro region soudržnosti Praha spolufinancovaných z Evropského sociálního fondu (ESF) a Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF), přijalo z rozpočtu MMR celkem 1,1 mld. Kč (z toho na implementaci programu Konkurenceschopnost 0,8 mld. Kč a programu Adaptabilita 0,3 mld. Kč). Tyto prostředky byly plně využity na financování podpořených projektů. V rámci OP Adaptabilita byl největší objem prostředků využit na realizaci projektů v prioritní ose 1 - Podpora rozvoje znalostní ekonomiky, v rámci OP Konkurenceschopnost to bylo na realizaci projektů v prioritní ose 3 – Inovace a podnikání.

5. Vývoj zadluženosti

Obce (vč. jimi zřizovaných příspěvkových organizací)⁵ vykázaly ke konci roku 2012 celkový dluh⁶ ve výši **90,0 mld. Kč**. Proti skutečnosti roku 2011 se jedná o nárůst o 9,2 %, přičemž v absolutním vyjádření se dluh zvýšil o 7,6 mld. Kč.

V celkovém objemu zadluženosti obcí jsou zahrnuty bankovní úvěry od peněžních ústavů, emitované komunální dluhopisy, přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy, vč. půjček ze státního rozpočtu a státních fondů.

Tabulka č. 10: Souhrnné údaje o zadluženosti obcí ČR v letech 2001–2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry	22,6	27,3	35,2	38,5	43,7	47,1	46,7	47,4	55,8	59,9	60,9	68,3
Komunální dluhopisy	13,3	15,9	21,7	23,9	23,5	22,9	22,6	22,7	14,7	15,8	14,0	13,8
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	12,4	12,6	13,5	12,4	11,8	10,9	9,9	10,0	10,1	7,6	7,5	7,9
Celkem	48,3	55,8	70,4	74,8	79,0	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0

Z uvedených údajů je zřejmý výrazný meziroční nárůst dluhu. Na jedné straně došlo k nárůstu na položce úvěrů (o 7,4 mld. Kč) a na položce přijatých návratných výpomocí a ostatních dluhů (o 0,4 mld. Kč), na druhé straně došlo k přecenění (snížení účetní hodnoty) emisí komunálních dluhopisů hlavního města Prahy a statutárního města Ostravy denominovaných v EUR, čímž se celková hodnota emitovaných komunálních dluhopisů vyjádřená v Kč snížila o 0,2 mld. Kč.

Ve struktuře dluhu obcí mají dlouhodobě největší váhu úvěry, jejichž podíl během roku 2012 vzrostl o 2 p. b. na 75,9 %, podíl emitovaných komunálních dluhopisů se snížil o 1,7 p. b. na 15,3 % a zbývající část dluhu obcí (8,8 %) tvořily přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy.

Úvěry, které obce přijaly od peněžních ústavů, byly podobně jako v minulých letech, směřovány zejména na rekonstrukce a výstavbu technické infrastruktury (místní komunikace, kanalizace, čistírny odpadních vod, vodovody), na předfinancování investičních projektů spolufinancovaných z fondů EU a na regeneraci a výstavbu bytového fondu. Obce tyto prostředky rovněž použily na rekonstrukce, zateplování a rozšíření školských zařízení, sportovních areálů a jiné občanské vybavenosti. Některá statutární města a hl. m. Praha také čerpaly úvěry poskytnuté Evropskou investiční bankou určené na financování investic do zkvalitnění městské infrastruktury. Tyto úvěry se vyznačují relativně nízkým úročením a velmi dlouhou dobou splatnosti. Až na zanedbatelné výjimky byla většina úvěrů i v roce 2012 obcím poskytnuta v domácí měně.

Vedoucí postavení v poskytování úvěrů si stále udržuje Česká spořitelna, a. s. před Komerční bankou, a.s. Třetím největším poskytovatelem je Československá obchodní banka, a.s. V poskytování úvěrů a půjček je aktivních i mnoho dalších právnických a fyzických osob, včetně obcí. Většina úrokových sazeb je pevně stanovena nebo je navázána na mezibankovní úrokovou sazbu PRIBOR. Úrokové sazby se pohybují od nuly po několik desítek procent v případě spotřebitelských úvěrů a finančního pronájmu (zpravidla pořízení vozidel a

⁵ Čerpáno z dat přijatých do CSÚIS do 8.3.2013. V údajích nejsou zahrnuty 2 obce, 2 dobrovolné svazky obcí a 1 příspěvková organizace, jejichž výkaz nebyl do 8.3.2012 do CSÚIS předán.

⁶ Do údajů o zadluženosti jsou od 1.1.2010 zahrnovány stavy na syntetických účtech 281, 282, 283, 289, 322, 326, 362, 451, 452, 453, 456, 457 a 459.

komunální techniky). Většina smluvených sazeb nepřesahovala 3 procentní body. Přírážky k sazbám vázaných na mezibankovní úrokovou sazbu PRIBOR obvykle nepřesahovaly 2 p. b. Pro více než polovinu poskytnutých úvěrů a půjček jejich poskytovatelé nevyžadovali ručení. Pokud bylo ručení vyžadováno, nejčastěji šlo o ručení směnkou, majetkem obce nebo budoucími příjmy rozpočtu obce.

Emisi komunálních dluhopisů vykazuje hl. m. Praha (9,3 mld. Kč) a statutární města Ostrava (2,5 mld. Kč) a Liberec (2,0 mld. Kč). Celková účetní hodnota emitovaných komunálních dluhopisů činila koncem roku 13,8 mld. Kč.

Položka **přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy** vykázala meziroční růst o 0,4 mld. Kč. Na jedné straně došlo k poklesu přijatých krátkodobých půjček a návratných finančních výpomocí (o 0,2 mld. Kč), na druhé straně došlo k nárůstu vydaných smének (o 0,4 mld. Kč) a ostatních dlouhodobých závazků (o 0,2 mld. Kč).

Obce také na své účty přijaly nízkoúročené půjčky z rozpočtů **Státního fondu životního prostředí** (178,3 mil. Kč) a **Státního fondu rozvoje bydlení** (13,5 mil. Kč). Půjčky byly směřovány především na ochranu vod, intenzifikace čistíren odpadních vod a jejich výstavbu nebo na opravy a modernizace bytového fondu.

Z hlediska vztahu výše finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření obcí⁷ a běžných účtech jimi zřízených příspěvkových organizací⁸ a výše zadluženosti došlo oproti roku 2011 k výraznější změně, nárůst peněžních zůstatků na účtech převýšil růst hodnoty dluhu. Ke konci roku 2012 výše zadluženosti převyšovala výši finančních zůstatků o 2,7 mld. Kč, zatímco v předchozím roce to bylo o 11,2 mld. Kč.

Tabulka č. 11: Stav na účtech a stav zadluženosti obcí a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2001–2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stav na účtech celkem	37,3	39,8	47,1	52,2	61,8	65,6	72,6	87,6	69,6	72,5	71,2	87,3
Zadluženost celkem	48,3	55,8	70,4	74,9	79,0	81,0	79,3	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0
Rozdíl	-11,0	-16,1	-23,3	-22,7	-17,2	-15,4	-6,7	7,5	-11,0	-10,8	-11,2	-2,7

V roce 1994 vykázalo zadluženost 1 969 obcí z celkového počtu 6 221 obcí, tj. 31,7 % obcí. V roce 2012 vykázalo zadluženost 3 217⁹ obcí z celkového počtu 6 246 obcí, což je více než polovina (51,5 %) obcí z celkového počtu. Počet obcí, které vykázaly v posledních letech zadluženost je poměrně stabilizovaný, přestože meziročně došlo k jeho mírnému nárůstu (o 128 obcí, tj. o 2 p. b.).

Z pohledu posuzování zadluženosti podle velikostních kategorií obcí lze, stejně jako v minulých obdobích, konstatovat, že podíl obcí vykazujících dluh se zvyšuje s rostoucím počtem obyvatel obce. Nejnižší procentní podíl obcí vykazujících dluh lze nalézt v nejnižší velikostní kategorii 1 – 100 obyvatel (podíl 19,5 %). Velikostní kategorie obcí nad 5 000 obyvatel mají vyšší než 95 % podíl počtu obcí vykazujících dluh. Oproti předchozímu období došlo k poklesu podílu obcí vykazujících dluh v kategoriích do 100, do 5 000, do 20 000 a do 50 000 obyvatel. Relativně nejvyšší meziroční nárůst dluhu byl zaznamenán v kategorii 50 001 – 100 000 obyvatel (o 24,9 %). Všechna města s počtem obyvatel nad 50 000 vykazují

⁷ Zahnuje SÚ 068, 231, 236, 244, 261.

⁸ Zahnuje SÚ 068, 241, 244, 261.

⁹ U dvou obcí, které nepředaly svou řádnou účetní závěrku, nebylo možné provést hodnocení. Z finančního výkazu lze však usuzovat, že jedna z těchto obcí dluh vykazuje.

dluh v souhrnné výši více než 58,4 mld. Kč, což je o 7,6 mld. Kč více než v roce 2011. Dluh ostatních obcí se meziročně zvýšil jen nepatrně.

Na celkové zadluženosti obcí se i v roce 2012 výrazně podílela 4 největší města ČR. V předchozích letech jejich podíl na celkové zadluženosti klesal (z 65,4 % v roce 2004 až na 46,6 % v roce 2011), v minulém roce byl tento trend přerušen a podíl 4 největších měst na celkové zadluženosti se zvýšil na více než 50 %.

Tabulka č. 12: Údaje o zadluženosti obcí ČR bez hl. m. Prahy, Plzně, Brna a Ostravy v letech 2001-2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry	14,3	16,5	18,4	19,8	22,0	25,7	25,9	26,9	34,8	35,5	36,3	36,4
Komunální dluhopisy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	9,8	9,7	9,6	9,1	8,6	7,8	7,0	7,4	6,5	5,7	5,7	6,1
Celkem	24,1	26,2	28,0	28,9	30,6	33,5	32,9	34,3	41,3	43,2	44,0	44,5

Bez zahrnutí čtyř největších měst (tj. hl. m. Praha, Plzeň, Brno a Ostrava), jejichž zadluženost dosahuje výše 45,5 mld. Kč, činí zadluženost ostatních obcí celkem 44,5 mld. Kč. U obcí bez těchto největších měst došlo ke zvýšení celkové zadluženosti o 0,5 mld. Kč.

Tabulka č. 13: Vývoj podílu zadluženosti hl. m. Prahy, Plzně, Brna a Ostravy na celkové zadluženosti obcí v letech 2001-2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celková zadluženost obcí v ČR	48,3	55,8	70,4	74,8	79,0	80,9	79,2	80,1	80,6	83,3	82,4	90,0
Zadluženost 4 největších měst	24,2	29,6	42,4	45,9	48,4	47,4	46,3	45,8	39,3	40,1	38,4	45,5
% podíl 4 největších měst na celkové zadluženosti	50,1	53,0	60,2	61,4	61,3	58,6	58,5	57,2	48,8	48,1	46,6	50,6

Celková výše dluhu hl. m. Prahy (včetně zřízených příspěvkových organizací) dosáhla ke konci roku hodnoty 31,2 mld. Kč, což je o 4,5 mld. Kč více než v roce předchozím. Podíl zadluženosti hl. m. Prahy na celkové zadluženosti obcí se proti roku 2011 zvýšil o 2,2 p.b. na 34,7 %.

Dobrovolné svazky obcí vykázaly ke konci roku 2012 dluh ve stejné výši jako v roce předchozím, a to **2,5 mld. Kč**. Pouze došlo k mírnému snížení podílu dlouhodobých úvěrů na celkovém dluhu (z 86,6 % na 83,1 %). Dobrovolné svazky obcí využívají získané prostředky především na rozvoj a obnovu místní infrastruktury (vodovody a kanalizace), odpadové hospodářství a na projekty zvyšující atraktivitu jejich území.

Kraje (včetně jimi zřízených příspěvkových organizací) vykázaly ke konci roku 2012 dluh v celkové výši **24,5 mld. Kč**. Hodnota dluhu se meziročně zvýšila o téměř 2,2 mld. Kč (o 9,8 %). Oproti předchozímu roku se tak jedná o nižší tempo růstu dluhu, přesto jeho dynamika zůstává relativně vysoká. Růst dluhu byl vykázan na položce úvěrů (o více než 2,5 mld. Kč), jejichž podíl na celkové zadluženosti krajů dosáhl 90,6 %. Stav přijatých návratných finančních výpomocí a ostatních dluhů se snížil o více než 0,3 mld. Kč. Kraje ani v roce 2012 neemitovaly komunální dluhopisy.

Tabulka č. 14: Souhrnné údaje o zadluženosti krajů ČR v letech 2003–2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Úvěry	0,2	0,4	1,8	6,5	9,4	11,9	17,4	16,6	19,6	22,2
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0	2,7	3,5	2,5	2,7	2,3
Celkem	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5

Některé kraje pokračovaly v čerpání úvěrů poskytnutých Evropskou investiční bankou, jimiž předfinancovávají a spolufinancují rozsáhlé investice do regionální infrastruktury (rekonstrukce silnic II. a III. tříd, občanská vybavenost), cestovního ruchu, vědy a výzkumu. Tyto úvěry jsou zpravidla čerpány v několika tranších s různou délkou splatnosti, obvykle přesahující 10 let. Ostatní úvěry přijaly kraje zejména od Komerční banky, a.s., České spořitelny, a.s., nebo Československé obchodní banky, a.s. za účelem předfinancování investičních projektů, oprav silnic či odstraňování povodňových škod.

Rozdíl mezi stavem peněžních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření krajů a běžných účtech jimi zřízených příspěvkových organizací a stavem zadluženosti se od roku 2003 udržoval nad hranicí 10,0 mld. Kč. V roce 2009 se tento rozdíl skokově snížil na 1,2 mld. Kč. Ke konci roku 2012 byl poprvé vykázán stav dluhu vyšší než stav peněžních prostředků (o 1,4 mld. Kč).

Tabulka č. 15: Stav na účtech a stav zadluženosti krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací v letech 2001-2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stav na účtech celkem	4,4	6,9	12,5	13,1	15,1	17,8	21,0	24,9	22,1	22,2	24,1	23,1
Zadluženost celkem	0,0	0,0	1,3	1,5	2,9	7,7	10,4	14,6	20,9	19,1	22,3	24,5
Rozdíl	4,4	6,9	11,2	11,6	12,2	10,1	10,6	10,3	1,2	3,1	1,8	-1,4

Regionální rady regionů soudržnosti v roce 2012 poprvé ve své historii významněji zvýšily hodnotu svého dluhu. Jeho hodnota dosáhla částky 125,5 mil. Kč. Tzn. meziroční nárůst o 124,4 mil. Kč. Nárůst je způsoben přijetím krátkodobých úvěrů u dvou regionálních rad regionů soudržnosti, které dosáhly hodnoty 124,5 mil. Kč.

Územní rozpočty v souhrnu ke konci sledovaného období vykázaly zadluženost ve výši **117,1 mld. Kč**, což je o 9,2 % (9,9 mld. Kč) více než v roce předchozím. Jedná se o dosud nejvyšší dosaženou hodnotu zadluženosti a zároveň o nejvyšší meziroční nárůst od roku 2003.

Tabulka č. 16: Stav na účtech a stav zadluženosti územních rozpočtů v letech 2001–2012 (v mld. Kč)

Ukazatel	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Stav na účtech celkem	41,9	47,0	59,9	65,7	77,8	84,2	94,6	114,1	93,4	96,6	97,2	112,3
Zadluženost celkem	49,3	56,8	72,8	77,5	83,5	90,9	92,2	97,2	104,1	105,1	107,2	117,1
Rozdíl	-7,4	-9,8	-12,9	-11,8	-5,7	-6,7	2,4	16,9	-10,7	-8,5	-10,0	-4,8

Stav finančních prostředků na bankovních účtech rozpočtového hospodaření obcí a DSO, krajů, regionálních rad a na běžných účtech příspěvkových organizací územních samosprávných celků se meziročně zvýšil o téměř 15,1 mld. Kč (15,5 %) na **112,3 mld. Kč** a překonal tak o 5,2 mld. Kč nárůst hodnoty dluhu.